

ค่านิยมในนามสกุลคนไทยเชื้อสายจีน

จากบทที่ 4 เราได้ทราบถึงลักษณะความหมายต่างๆ ที่นำมาตั้งเป็นนามสกุลของคนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้ ทั้งยังทราบอีกว่าการเลือกนำความหมายแต่ละความหมายมาตั้งเป็นนามสกุลของกลุ่มชนนี้ ไม่ใช่เป็นเพียงการนำความหมายใดๆ ก็ได้มาตั้ง แต่ความหมายแต่ละความหมายล้วนได้ผ่านการคัดเลือกมาเป็นอย่างดีแล้วว่า เป็นความหมายที่เขาน่าพอใจ ภูมิใจและเป็นความหมายที่ดี ทั้งจะก่อให้เกิดความเป็นศิริมงคลแก่ตนเองและครอบครัววงศ์ตระกูลสืบไป และเมื่อศึกษาความหมายเหล่านี้อย่างละเอียด ได้พบว่าความหมายแต่ละความหมายของนามสกุลของชนกลุ่มนี้จะแฝงไปด้วยลักษณะความเชื่อ ความนึกคิด ค่านิยมในด้านต่างๆ แสดงถึงสิ่งที่เขาพึงปรารถนาอยากจะเป็นอยากจะมีหรืออยากจะได้รวมอยู่ด้วย ฉะนั้นความหมายแต่ละความหมายของนามสกุล จึงสะท้อนให้เราเห็นถึงค่านิยมในแง่มุมต่างๆ ของชนกลุ่มนี้ได้เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นจุดประสงค์ที่สำคัญของการวิจัยเรื่องนี้ ดังจะอธิบายโดยละเอียดต่อไป

ในการวิเคราะห์ค่านิยมในนามสกุลของคนไทยเชื้อสายจีนนี้ จะวิเคราะห์จากความถี่ของความหมายแต่ละความหมายที่ปรากฏ สรุปเป็นค่านิยมออกมาพร้อมทั้งหาหลักฐานอ้างอิงจากผลงานที่มีผู้ทำการวิจัยไว้แล้ว

ดังได้ทราบแล้วว่า คนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มชนสองวัฒนธรรมที่มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบวัฒนธรรมผสมระหว่างวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมจีน จะเป็นแบบจีนก็ไม่ใช่ไทยก็ไม่เชิง และลักษณะความนึกคิด ค่านิยมตลอดจนลักษณะการปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิต ย่อมมีเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่มของตน ย่อมไม่เหมือนกับคนไทยกลุ่มอื่นๆ ทั่วไป ทั้งยังแตกต่างจากคนจีนดั้งเดิมด้วยซึ่งสามารถเห็นได้จากการศึกษา

ลักษณะความนึกคิดการปฏิบัติตนตามขนบธรรมเนียมประเพณีและพิธีกรรมต่างๆ รวมทั้งวิถีทางในการดำเนินชีวิต ซึ่งแสดงออกถึงวัฒนธรรมของชนกลุ่มนี้ และในการวิจัยเรื่องนามสกุลของชนกลุ่มนี้ เมื่อนำผลของการวิจัยมาศึกษา ร่วมกับการศึกษาทางด้านวัฒนธรรมด้านอื่นๆ ดังได้กล่าวข้างต้นยิ่งทำให้สามารถเห็นค่านิยมที่สะท้อนให้เห็นจากนามสกุลของคนไทยเชื้อสายจีนได้ชัดเจนยิ่งขึ้น สำหรับค่านิยมซึ่งสะท้อนให้เห็นจากนามสกุลของชนกลุ่มนี้มีดังต่อไปนี้ ซึ่งจะขออธิบายเรียงลำดับจากความถี่ของการเกิดของแต่ละความหมายเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยตามผลการวิจัยในบทที่ 4 ดังต่อไปนี้

5.1 ค่านิยมเกี่ยวกับสิ่งที่ปรารถนาในชีวิต

จากการวิเคราะห์ทางด้านความหมาย (ในบทที่ 4) ได้สะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมเกี่ยวกับสิ่งที่ปรารถนาในชีวิตของชาวไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้ว่า มีหลายสิ่งหลายอย่างที่เขปรารถนาอยากจะมี อยากจะได้ อยากจะให้เกิดแก่ชีวิตตนเอง ครอบครัวและวงศ์ตระกูล และถ้าพิจารณาจากความถี่ในการเกิดของความหมายต่างๆ ในนามสกุลของชาวไทยกลุ่มนี้ จะพบสิ่งที่ปรารถนามีมากน้อยต่างกัันดังต่อไปนี้ คือ

- 1) ความเป็นเลิศ
- 2) ความมั่งคั่งร่ำรวย
- 3) ความเจริญรุ่งเรือง
- 4) ศิริมงคล
- 5) ความมั่นคงยืนยงสถาพร
- 6) ความรัก
- 7) ความสวยงาม
- 8) อำนาจศถาบรรดาศักดิ์
- 9) ความสำเร็จและชัยชนะ
- 10) ความสุข

- 11) เกียรติยศชื่อเสียง
- 12) ความมีอิสระเสรี

5.1.1 ความเป็นเลิศ

ผลการวิเคราะห์ความถี่ของความหมายในองค์ประกอบ ความหมายสำคัญ แสดงให้เห็นว่า ความหมายที่คนไทยกลุ่มนี้ยินยมนำมาตั้งเป็นนามสกุล มากน้อยต่างกัน และความหมายที่คนกลุ่มนี้ยินยมนำมาตั้งเป็นนามสกุลมากที่สุด คือ ความหมาย "ความเป็นเลิศ" ซึ่งแสดงโดยหน่วยคำที่ต่างๆมากมาย เช่น ยอด เลิศ ประเสริฐ ยิ่ง เยี่ยม ทวี ไผ่ศาล อภิ วิเศษ เป็นต้น ดังตัวอย่างนามสกุลต่อไปนี้ เช่น เอี่ยมอมร ล้ำเลิศวิทยา โอฬารติลก ไพบูลย์ธนสมบัติ ยอดพิทยางค์ วิเศษจารุคุณ ดีพร้อมเลิศ อภิโสภณ สมบูรณ์โชคดี เป็นต้น หน่วยคำเหล่านี้ สะท้อนให้เห็นได้ว่า คนไทยกลุ่มนี้ให้ความสำคัญและปรารถนาสิ่งเหล่านี้มาก และความเป็นเลิศที่คนกลุ่มนี้ต้องการมีลักษณะดีเลิศจริงๆ ซึ่งเราจะพบเห็นได้จากการ ดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ของชนกลุ่มนี้ทั่วไปไม่ว่าเขาจะทำอะไร มักจะต้องมีลักษณะ ใหญ่โตที่ดีเลิศ คนไทยกลุ่มนี้ส่วนใหญ่นิยมมีบ้านพักใหญ่โต นิยมอยู่รวมกันเป็นครอบครัว ใหญ่มีลูกหลานมากมาย เพราะถือว่าทำให้ตระกูลเป็นปึกแผ่นมีความมั่นคง สิ่งของ เครื่องใช้ก็นิยมของใหญ่ๆ เช่นรถยนต์นิยมใช้รถคันใหญ่ๆ เป็นต้น และสิ่งที่ขาดไม่ได้ ในชีวิตของคนไทยกลุ่มนี้ คือ การเช่นไหว้บรรพบุรุษด้วยเครื่อง เช่นต่างๆ เช่น อาหาร ผลไม้ เป็นต้น คนกลุ่มนี้ถือว่า ยังมีเครื่องเช่นไหว้มากเท่าใด ทำพิธีใหญ่โต เท่าใด ยิ่งก่อให้เกิดความเป็นศิริมงคลทั้งแก่ตนเองและครอบครัวมากเท่านั้น ฉะนั้น ค่านิยมเกี่ยวกับเรื่องนี้ จึงปรากฏในนามสกุลของชนกลุ่มนี้ค่อนข้างมาก

5.1.2 ความมั่งคั่งร่ำรวย

นามสกุลของชาวไทยกลุ่มนี้จำนวนมากปรากฏความหมาย เกี่ยวกับความมั่งคั่งร่ำรวย เช่น รวยสุวรรณ หยกทับทิม ลาภเพิ่มทรัพย์ ธนบาลสมบัติ เป็นต้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นได้ว่า คนไทยกลุ่มนี้ให้ความสำคัญชมชอบยกย่องปรารถนา

ความมั่งคั่งร่ำรวยมาก และถ้าศึกษาถึงสังคมและการแสดงออกทางวัฒนธรรมของชนกลุ่มนี้ ก็มักจะปรากฏให้เห็น เช่นนั้นไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติตนตามขนบธรรมเนียมประเพณีตามคติความเชื่อต่างๆ ได้แก่ การประกอบพิธีกรรมในวันสำคัญต่างๆ คำคมสุภาษิตคำพังเพยต่างๆ หรือการประกอบอาชีพของชนกลุ่มนี้ มักจะเกี่ยวข้องกับเรื่องความร่ำรวยทั้งสิ้น

ในการประกอบพิธีกรรมต่างๆในชีวิตประจำวันหรือในวันสำคัญต่างๆในรอบปีซึ่งได้แก่วันตรุษสารทต่างๆ เช่นวันตรุษจีน สารทจีน เช็งเม้ง ฯลฯ พิธีที่จะขาดไม่ได้ก็คือ พิธีเช่นไหว้บรรพบุรุษ เจ้าที่เจ้าทาง เทวดาและกุกุผีปีศาจต่างๆ โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้เกิดความเป็นสิริมงคลต่างๆ เป็นหลัก และถ้าดูจากสิ่งของที่นำมาเป็นเครื่องเช่นไหว้ จะเป็นสิ่งที่ชาวไทยกลุ่มนี้ถือว่ามีลักษณะและสัญลักษณ์ของความเป็นสิริมงคลทั้งสิ้น ซึ่งเขาเชื่อว่าจะส่งผลทำให้ผู้นั้นประสบแต่โชคลาภความมั่งคั่งร่ำรวย ความสุข ความเจริญต่อไป เครื่องเช่นไหว้ที่ขาดไม่ได้เพราะแสดงถึงความอุดมสมบูรณ์และจะนำความร่ำรวยมาให้ คืออาหารประเภทที่ประกอบด้วย หมู เห็ด เบ็ด ไก่ ผลไม้ที่มีลักษณะผลโตๆ มีผลมาก หรือมีสีแดง เช่น ลิ้ม ลิ้มโอ แดงโม แอปเปิ้ล องุ่น กล้วยหอม เป็นต้น ขนมต้องมีสีแดงหรือสีชมพูมีลักษณะขึ้นฟู เช่น ขนมถ้วยฟู ขนมชั้น ขนมปุยฝ้าย เป็นต้น เหตุที่คนไทยกลุ่มนี้นิยมสิ่งของที่มีสีแดง เพราะถือว่าสีแดงเป็นสีแห่งโชคลาภ ความร่ำรวย นอกจากนี้เราจะสังเกตได้ว่า ในวันตรุษจีน ซึ่งชาวไทยกลุ่มนี้และชาวจีนทั่วไปถือว่าเป็นวันขึ้นปีใหม่ (ซึ่งตรงกับวันสิ้นเดือน 12 คือวันที่ 1, 2, 3 ค่ำเดือนอ้ายของคนจีน และตรงกับเดือนยี่และเดือนสามทางจันทรคติของไทย หรือถ้าจะนับเดือนทางสุริยคติจะตกราวๆ ปลายเดือนมกราคมหรือต้นเดือนกุมภาพันธ์) เขาจะไม่กวาดบ้านหรือทำความสะอาดบ้าน ไม่ใช่ของมีคมเพราะถือว่าจะเป็นการบดกวาดหรือตัดโชคลาภเงินทองออกจากบ้าน ทั้งจะไม่ทำของแตก เพราะเชื่อว่าจะเป็กลางร้าย และผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์ถ้าเกิดมีของแตกหักมักพูดว่า"ขอให้เป็มหาโชคมหาลาภ"(พรพรรณ จันทโรนานนท์ 2530:4) เพื่อเป็นการแก้เคล็ดเป็นต้น

นอกจากนี้เราจะพบสุภาษิต หรือคำพังเพยมากมายที่กล่าวถึง ความร่ำรวยและสอนให้ชาวไทยกลุ่มนี้เห็นความสำคัญของความร่ำรวย ตัวอย่างเช่น

- มีเงินก็เป็นมังกร จนเงินก็เป็นหนอน (เฉลียว เอี่ยมตระกูล 2525)
- มีเงินทองเทวดาก็เรียกมาใช้ได้ แต่ยามยากไร้มนุษย์สักคนก็ไม่มอง (เฉลียว เอี่ยมตระกูล 2525)
- เงินสิบซังเปลี่ยนใจพระเจ้าได้ เงินร้อยซังเปลี่ยนใจสวรรค์ได้ (เฉลียว เอี่ยมตระกูล 2525)
- ถ้าร่ำรวยคำพูดล้วนเป็นจริง ถ้ายากจนทั้งหมดโกหกทั้งสิ้น (วันทิพย์:ม.ป.ป.:101)
- ถ้าคนยากจน แม้อยู่ใจกลางตลาดจอแจ ก็ไม่มีใครถามไถ่คุณ ถ้าร่ำรวยแม้ว่าอยู่ใจกลางภูเขาคุณก็ยังมีญาติห่างไกล (วันทิพย์:ม.ป.ป.:99)

จะเห็นได้ว่าชาวไทยกลุ่มนี้ถือเรื่องความมั่งคั่งร่ำรวย เป็นเรื่องสำคัญและเป็นสิ่งที่เขาปรารถนาเป็นอย่างมาก โดยมีสาเหตุหรือปัจจัยที่ส่งเสริมสนับสนุนให้เขายกย่องนิยมชมชอบเรื่องนี้ หลายประการด้วยกัน ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

1. อิทธิพลจากความเชื่อเก่าๆ ของชาวจีนบรรพบุรุษ ซึ่งสืบทอดมาสู่ชาวไทยกลุ่มนี้ กล่าวคือบรรพบุรุษชาวจีนของชนกลุ่มนี้ต่างมีความเชื่อและถือว่ามงคลสูงสุด 3 สิ่งในชีวิตที่ทุกคนควรมีคือ ออก 福 ซึ่งหมายถึง ความสำเร็จ ความเป็นใหญ่ มียศมีอำนาจ ลก 祿 หมายถึง โชคลาภความมั่งคั่ง บริบูรณ์ด้วยเครื่องอุปโภคบริโภคแก้วแหวนเงินทองตลอดจนข้าทาสบริวาร และ ชิว 壽 หมายถึง การเป็นผู้มีอายุยืนนานปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ (พรพรรณ จันทโรนานนท์ 2530:23 และส.พลายน้อย 2528:54) ทั้งยังเชื่ออีกว่า ออก ลก ชิว เป็นเทพ 3 องค์ที่ศักดิ์สิทธิ์ สามารถประสิทธิ์ประสาทความมั่งคั่งร่ำรวยความสมบูรณ์พูนสุข และความยั่งยืนสถาพรแก่พวกเขาได้ ซึ่งนิยมตั้งรูปเทพ 3 องค์นี้ไว้ตามบ้าน

หรือร้านค้าต่างๆ จะเห็นได้ว่าคนไทยกลุ่มนี้ได้รับคำสั่งสอนและคติความเชื่อเกี่ยวกับความสำคัญของความร่ำรวยมาแต่บรรพบุรุษแล้ว

2. อิทธิพลจากคำสอนแต่โบราณและได้สืบทอดมาจนถึงปัจจุบันของสังคมจีนที่เน้นความสำคัญของความร่ำรวย ดังจะเห็นได้จากคำพูดคำกล่าว คำคมและสุภาษิตและคำสอนต่างๆ ดังได้กล่าวแล้วข้างต้น

3. อิทธิพลจากวิถีประกอบอาชีพ ซึ่งได้แก่อาชีพค้าขาย เป็นที่ทราบกันแล้วว่าอาชีพที่สำคัญและคนไทยกลุ่มนี้ชำนาญและนิยมเป็นส่วนใหญ่ คืออาชีพเกี่ยวกับค้าขายและธุรกิจต่างๆ (จะอธิบายอย่างละเอียดต่อไป) และในการประกอบอาชีพด้านนี้จุดมุ่งหมายที่ต้องการหรือจะได้รับคือ ผลกำไรให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ฉะนั้นการดำเนินชีวิตของชนกลุ่มนี้จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับเรื่องเงินทองๆ เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมีผลทำให้ชนกลุ่มนี้เห็นความสำคัญ และนิยมชมชอบปรารถนาเงินทองความร่ำรวยเป็นอย่างมาก

4. อิทธิพลจากความเจริญของโลกสมัยใหม่หรือโลกแห่งวัตถุ จะเห็นได้ว่าเรากำลังอยู่ในโลกสมัยใหม่หรือโลกแห่งวัตถุธรรม ซึ่งมีการพัฒนาก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีมีการผลิตสิ่งต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกสบายให้แก่มวลมนุษยชนมากมาย และสิ่งของเหล่านี้ล้วนต้องซื้อหาด้วยเงินทองทั้งสิ้น คนเราจึงจำเป็นต้องตะเกียกตะกายพยายามแสวงหาเงินทองความร่ำรวยให้มากเท่าที่จะมากได้ เพื่อนำไปซื้อหาสิ่งที่ต้องการทั้งสภาพปัจจุบันยังส่งเสริมให้คนเห็นค่าของเงินเป็นอันมาก คนที่ร่ำรวยจะมีฐานะเหนือบุคคลอื่น มีสิทธิเหนือคนอื่น ทั้งยังสามารถใช้อำนาจของเงินบันดาลสิ่งต่างๆ ได้ แม้แต่อำนาจ ยศถาบรรดาศักดิ์เกียรติยศชื่อเสียง ความเจริญรุ่งเรืองตลอดจนสิ่งอื่นอีกนานัปการถึงขนาดมีบางคนยอมรับนับถือ และยกย่องให้ "เงิน" เป็นพระเจ้า หรือศาสดาองค์หนึ่งที่เดียว ดังเช่น ส.คิวกฤษ์ (2531:21) กล่าวว่า "...จะกล่าวว่าเป็นศาสนาก็ได้ โดยเฉพาะเวลานี้มีศาสนาอย่างใหม่เกิดขึ้น ศาสนาเดิมนั้นถือผี ศาสนาใหม่คือศาสนาทุนทรัพย์ พระผู้เป็นเจ้าของค้ำใหม่นั้น ชื่อว่า "ทรัพย์"..."

เนื่องจากคนไทยกลุ่มนี้ถือเรื่องความมั่นคงร่ำรวยเป็นเรื่องสำคัญมากในชีวิตตั้งได้กล่าวแล้ว เราจึงพบความหมายเป็นจำนวนมากเกี่ยวกับเรื่องนี้ มีทั้งความหมายตรงและความหมายที่ถือว่าเป็นสัญลักษณ์แสดงถึงเรื่องนี้ปรากฏอยู่ในนามสกุลของชนกลุ่มนี้เป็นจำนวนมากดังจะเห็นได้จากในผลการวิเคราะห์ข้างต้น

5.1.3 ความเจริญรุ่งเรือง

ความหมายเกี่ยวกับความเจริญรุ่งเรืองเป็นอีกความหมายหนึ่ง ซึ่งปรากฏอยู่ในนามสกุลของคนไทยกลุ่มนี้เป็นจำนวนมาก เช่น รุ่งโรจน์กุล วิวัฒน์เกียรติ ปัญญาเจริญผล อิทธิเดชวัฒน์ ฯลฯ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าเขาให้ความสำคัญและปรารถนาในสิ่งนี้มากรองมาจากความร่ำรวยตั้งได้กล่าวข้างต้น สำหรับสาเหตุและปัจจัยส่งเสริมให้คนกลุ่มนี้ให้ความสำคัญในเรื่องนี้ ก็มีสาเหตุเช่นเดียวกับเรื่องความร่ำรวย ทั้งสภาพสังคมและวัฒนธรรมที่แสดงให้เห็นในเรื่องนี้ก็จะสามารถดูได้จากวัฒนธรรมและการแสดงออกในทางปฏิบัติเช่นเดียวกับความร่ำรวย ตัวอย่างเช่นในวันตรุษจีน นอกจากคนไทยกลุ่มนี้จะไม่เก็บกวาดหรือปฏิบัติตนที่เขาถือว่าเป็นการขัดโชคลาภในวันชิวอิก (วันถือ) แล้ว เมื่อพบกันเขามักจะกล่าวคำอวยพรว่า "ซินเจียยู่อี่ ซินนี้ฮวดไช้" 新正如意, 新年發財 ซึ่งแปลว่า "ขอให้ปราศจากโรคร้ายในปีใหม่ คำขายจงเจริญยิ่งๆ ขึ้นไป" เครื่องเช่นไหว้ในพิธีมงคลต่างๆ ก็เช่นกันสิ่งที่ขาดไม่ได้ก็คือ ขนมที่มีลักษณะขึ้นฟูและอาหารประเภทเส้นยาวๆ เช่น วั่นเส้น หมี่ต่างๆ เป็นต้น เพราะสิ่งของเหล่านี้มีลักษณะและเป็นสัญลักษณ์ของความเจริญรุ่งเรือง ยินยงสภาพตลอดไปฉะนั้นความเจริญรุ่งเรืองจึงเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่คนไทยกลุ่มนี้ปรารถนาอยากจะมีอยากจะได้เป็นอันมาก ดังปรากฏให้เห็นจากนามสกุลของชนกลุ่มนี้

5.1.4 ศิริมงคล

นามสกุลของคนไทยกลุ่มนี้มีคำว่าศิริมงคล พร สวัสดิ์รวมอยู่ด้วยเป็นอันมาก เช่น มงคลกิตติ สุริยาพร ธนตระกูลศรี โกศาศิริสิน ฯลฯ

ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าคิริมวงคลนั้นมีความสำคัญและเป็นสิ่งที่เขาต้องการอยากจะมีอยากจะได้ในชีวิตอีกประการหนึ่ง สำหรับเรื่องคิริมวงคลนี้ดูจะมีบทบาทและความสำคัญต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไทยกลุ่มนี้มากที่สุด ดังที่พรพรรณ จันทโรนานนท์ (2530:2) กล่าวว่า เรื่องที่เกี่ยวกับคิริมวงคลดูจะมีบทบาทสำคัญต่อความเชื่อของพวกชาวจีนมากที่สุด จนอาจกล่าวได้ว่า ในวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวจีนนั้นจะแยกออกจากเรื่องคิริมวงคลไม่ได้เลย โดยแท้จริงแล้วเรื่องคิริมวงคลจะเข้ามาเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ชาวจีนตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวันสิ้นอายุขัย เช่น วันที่เด็กครบ 1 เดือน ชีวิตในวัยเด็กวัยหนุ่มสาว ชีวิตเมื่อแรกรับราชการ วันเข้าสู่พิธีสมรส การเลื่อนยศศักดิ์ทางราชการ การฉลองวันเกิดในวัยชรา ตลอดจนวันสุดท้ายของชีวิตในโอกาสต่างๆ ที่กล่าวมานี้เมื่อมีการฉลองกันก็จะมีการใช้คำคิริมวงคลมาอวยพร ทั้งนี้คำอวยพรนั้นอาจจะแสดงออกเป็นคำพูดเป็นอักษรเป็นภาพคิริมวงคลเป็นสิ่งของเครื่องใช้ไม้สอยของที่ระลึกดอกไม้ ผลไม้ ขนม ที่เป็นสัญลักษณ์เกี่ยวกับความเป็นคิริมวงคลก็ได้โดยพิจารณาว่าสิ่งเหล่านั้นมีเสียงพ้องหรือมีลักษณะพิเศษที่เกี่ยวข้องกับคิริมวงคลก็จะจัดเข้าเป็นสัญลักษณ์แห่งคิริมวงคล พรพรรณยังได้กล่าวถึงสิ่งที่ชาวจีนถือเป็นคิริมวงคลต่างๆ อีกด้วย

ความเชื่อเกี่ยวกับคิริมวงคลนี้ได้ตกทอดและยอมรับจากชาวไทยเชื้อสายจีนโดยทั่วไป จะเห็นได้ว่าไม่ว่าเขาจะประกอบพิธีกรรมใดๆ ในวันสำคัญต่างๆ หรือพิธีกรรมเกี่ยวกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ เขาจะคำนึงถึงเรื่องคิริมวงคลเป็นอย่างมาก จะทำอะไร จะคิดอะไร จะพูดอะไร ต้องมีคิริมวงคลไว้ก่อน เช่นในการเลือกของเพื่อใช้ในการเช่นไหว้ในพิธีต่างๆ ของเหล่านั้นต้องมีลักษณะเป็นมงคล เช่น ผลไม้ต้องมีผลโตๆ ได้แก่ แดงโม ส้มโอ อาหารต้องมีเส้นยาวๆ เพื่อความเป็นอมตะเช่นวุ้นเส้น หมี่ เป็นต้น สีที่ใช้ต้องเป็นสีแดง ซึ่งถือว่าเป็นสีแห่งมหาโชคมหาลาภ เป็นต้น หรือในวันตรุษจีนหรือวันสำคัญอื่นๆ ก็จะทำแต่สิ่งที่ดี ที่ก่อให้เกิดคิริมวงคล เช่นในวันตรุษจีนซึ่งถือว่าเป็นวันขึ้นปีใหม่ เขาจะพูดแต่สิ่งที่ดี ที่เป็นมงคล ห้ามพูดคำกันเป็นอันขาดเพราะถือว่าจะนำเคราะห์ร้ายหรือลางร้ายมาให้

สำหรับสิ่งที่คนไทยกลุ่มนี้ถือว่าเป็นคิริมวงคลหรือเป็น
สัญลักษณ์ของคิริมวงคลมีมากมาย มีทั้งที่เป็นสิ่งของเครื่องใช้ สถาปัตยกรรมทาง
ธรรมชาติ ลัทธิ ต้นไม้ ดอกไม้ผลไม้ หรือสิ่งอื่นๆ อีกมากมาย โดยถือว่าหากสิ่งใดมี
เสียงพ้องกับคิริมวงคลหรือมีลักษณะใกล้เคียงกับคิริมวงคลแล้ว ก็จะถูกนำเข้ามาเป็น
สัญลักษณ์ของคิริมวงคลทั้งสิ้น และสิ่งที่เป็นคิริมวงคลของแต่ละกลุ่มภาษามีความแตกต่าง
กันอยู่บ้างในรายละเอียด อย่างไรก็ตามสิ่งคิริมวงคลส่วนใหญ่ก็คล้ายกัน สิ่งคิริมวงคล
เหล่านี้มักปรากฏให้เราเห็นได้จากผลงานทางด้านศิลปะต่างๆ ที่ปรากฏในที่ต่างๆ กัน
เช่นลวดลายเครื่องใช้ ลวดลายประดับตามหลังคาผนังบานประตูในศาสนสถานของ
คนไทยกลุ่มนี้ เช่นโรงเจ วัดจีน ศาลเจ้าต่างๆ ฯลฯ รูปภาพเขียน ปับตรวยพร
ของเช่นไหว้ หรือสิ่งของที่ใช้ประกอบในพิธีมวงคลต่างๆ เป็นต้น

สิ่งเป็นมงคลที่สะท้อนให้เห็นจากนามสกุลของชนกลุ่มนี้
เท่าที่พบมีดังนี้ ซึ่งจะขออธิบายดังต่อไปนี้

5.1.4.1 ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม

ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมซึ่งพบจากนามสกุลของ
ชนกลุ่มนี้ได้แก่ ฟ้า ดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ แสงสว่าง ภูเขา น้ำ ฤดูฝน เป็นต้น
เหตุที่ชนกลุ่มนี้ถือว่าธรรมชาติสิ่งแวดล้อมเหล่านี้เป็นสิ่งมงคล คงเนื่องมาจากได้รับ
อิทธิพลทางด้านความเชื่อซึ่งสืบทอดมาจากบรรพบุรุษชาวจีน ชาวจีนมีความเชื่อ
เกี่ยวกับธรรมชาติมานานแล้ว โดยแต่เดิมชาวจีนเชื่อเรื่องสวรรค์ โดยสวรรค์
ของเขาคือฟ้า หรือเทียน เขาเชื่อว่า ฟ้าหรือเทียนนี้มีอำนาจอิทธิพลต่อความเป็นไป
ในโลกนี้สามารถบันดาลความสุขความทุกข์แก่มวลมนุษย์ได้ (พรพรรณ จันทโรนานนท์
2530:88) ซึ่งความเชื่อเหล่านี้เกิดขึ้นในสมัยที่โลกยังไม่เจริญ และมนุษย์ยังไม่
สามารถอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ ทางธรรมชาติมนุษย์จึงเกรงกลัวธรรมชาติและ
จำเป็นต้องเอาใจธรรมชาติ จึงเกิดลัทธิศาสนาที่ยอมรับนับถือและบูชาธรรมชาติขึ้นดัง
ได้ทราบกันแล้ว และในเวลาต่อมาเมื่อมีลัทธิเต๋าเกิดขึ้นและชาวจีนยอมรับนับถือลัทธิ
นี้ ซึ่งเป็นลัทธิฝ่ายธรรมชาตินิยมและมุ่งเน้นให้มนุษย์ดำเนินชีวิตไปตามธรรมชาติซึ่งมี

ส่วนเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชาวจีนมากขึ้น และสืบทอดความเชื่อเหล่านี้มาถึงคนไทย
 เชื้อสายจีนด้วยแต่ก็ลดหย่อนความเชื่อลงไปมากเมื่อโลกเจริญและสามารถอธิบาย
 ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติต่างๆ ได้ อย่างไรก็ตามคนไทยกลุ่มนี้ยังคงถือธรรมชาติ
 ต่างๆ เป็นศิริมงคลควรยกย่องอยู่ดี แม้จะไม่มีพิธีเช่นไหว้เซ่นก่อนก็ตาม ฉะนั้นจึง
 ปรากฏความหมายนี้ในนามสกุลของชนกลุ่มนี้ เช่น เพ็ญประดับพร นภาพรหมพิทักษ์
เมฆอุคมทรัพย์ ธาราสมบัติ ทิพากรเกียรติ เหมันตาภิรมย์ ฟ้าประทานพร
จันทร์ธาราสกุล เป็นต้น

สำหรับพิธีแสดงความเคารพธรรมชาติที่ยัง
 ปฏิบัติอยู่ในกลุ่มชนนี้ที่เห็นได้ชัดคงมีพิธีเดียว คือ พิธีไหว้พระจันทร์ ซึ่งตรงกับวันขึ้น
 15 ค่ำ เดือน 8 ของจีน การที่กำหนดวันและเดือนดังกล่าว เพราะชาวจีนโบราณ
 ส่วนใหญ่มีอาชีพการเกษตร และเชื่อว่าในพระจันทร์นั้นมีกระต่ายอยู่และถือว่กระต่าย
 เป็นผู้ให้เกิดพืชต่างๆ นอกจากนั้นก็ยังถือว่าพระจันทร์เป็นเทพเจ้าศักดิ์สิทธิ์ที่มีส่วน
 สำคัญต่อความเป็นอยู่ในชีวิตของมนุษย์อีกด้วย (ประยงค์ อนันทวงศ์ 2525:117)

นอกจากพระจันทร์แล้วคนไทยเชื้อสายจีนกลุ่ม
 นี้ยังมีความเชื่อในธรรมชาติอื่นดังที่สุวรรณี ดาวสดีไล (2530:60) กล่าวว่า
 ชาวจีนเชื่อว่า

ภูเขา เป็นสัญลักษณ์ของความมั่นคงหนักแน่น
 และยั่งยืนนาน

น้ำ เป็นสัญลักษณ์ของความดีสูงสุดเพราะน้ำ
 ให้คุณประโยชน์แก่ทุกสิ่งในโลก

ดวงอาทิตย์ เป็นสัญลักษณ์ของพลังอำนาจ

แสงสว่าง เป็นสัญลักษณ์ของความเจริญ

รุ่งเรือง เป็นต้น

5.1.4.2 อวัยวะต่างๆ

เนื่องจากปรากฏชื่ออวัยวะต่างๆ ในนามสกุลของชนกลุ่มหลายชื่อ ได้แก่ ใจ ตา ผิว มือ เป็นต้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เขาถืออวัยวะเหล่านี้เป็นเรื่องสำคัญและเป็นศิริมงคลกับเขาเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องของจิตใจ มีคำกล่าวสุภาษิตเกี่ยวกับเรื่องของจิตใจมากมาย เช่น

คนที่ใจไม่เคยพอ ก็เหมือนงูที่พองกลืนช้าง (วันทิมยะ:ม.ป.ป.: 65)

ไม่มีเคราะห์ใดจะยิ่งใหญ่ เท่าหัวใจที่ตายแล้ว (วันทิมยะ:ม.ป.ป.: 65)

ครุ่นคิดสารพัดจนเป็นทุกข์ อันความสุขปล่อยใจให้ว่างเปล่า

(เฉลียว เอี่ยมตระกูล 2525:3)

โครกเคราะห์เกินไป ร่างกายก็ทรุดโทรม ตีใจเกินไป จิตใจก็เพื่อผันผุเพื่อ

เปลอตัว (เฉลียว เอี่ยมตระกูล 2525:4)

ปลุกต้นไม้ต้องบำรุงราก ปลุกศีลธรรมต้องบำรุงใจ

(เฉลียว เอี่ยมตระกูล 2525:4)

มีนามสกุลที่นำชื่ออวัยวะต่างๆ ของร่างกายมาตั้งนามสกุลมากมาย เช่น มโนเอื้อ เพื่อหทัยปราชญ์ ด้ชนีเพชร ผิวพรรณทอง เนตรบารมี ทนต์วิจิต หัตถการุณย์ เป็นต้น

5.1.4.3 สัตว์

ในนามสกุลของชนกลุ่มนี้ปรากฏชื่อสัตว์หลายชนิดที่คนไทยกลุ่มนี้ถือว่าเป็นสัตว์มงคล จึงนำมาตั้งเป็นนามสกุลตัวอย่างเช่น มังกร เสือ สิงโต ช้าง หงส์ นกยูง เป็นต้น

มังกร (นาค) มังกรเป็นสัตว์ในวรรณคดี ที่ถือว่าเป็นสัญลักษณ์ของความยิ่งใหญ่มีตระกูลสูงดังภาษิตที่ว่า "มังกรเกิดจากมังกร หงส์ให้กำเนิดหงส์" (วันทิมยะ:ม.ป.ป.: 47) เป็นต้นเหตุที่คนไทยกลุ่มนี้ถือว่ามังกรเป็นสัตว์มงคลเพราะแต่เดิมชาวจีนบรรพบุรุษถือว่ามังกรเป็นสัตว์เทพที่มีอิทธิฤทธิ์สามารถแปลงกายได้บันดาลความเป็นไปในโลกได้ เช่นบันดาลให้ฝนตกก็ได้ทำให้ไฟไหม้โลกได้ (ศิริ โหน้เชียง: 2531:9) ทั้งมังกรยังเป็นสัตว์วิเศษชนิดหนึ่งใน 4

ชนิดคือกิเลน นกหงส์ เต่า และมังกร ที่สามารถขจัดภูตผีปีศาจและสิ่งชั่วร้ายได้ (พรพรรณ จันทโรนานนท์: 2530: 12) นอกจากนี้มังกรยังเป็นบรรพบุรุษของจักรพรรดิ และเป็นสัตว์คู่พระบารมีของจักรพรรดิอีกด้วย (คำเนิน เลขะกุล 2521: 13-15) ดังตัวอย่างนามสกุล เช่น มังกร เหลือง มังกร พงษ์ มังกร กนก มังกร มาศ นาคา พิทักษ์ เป็นต้น

เสือ เสือเป็นสัญลักษณ์แสดงถึงอำนาจและความยิ่งใหญ่เพราะเสือเป็นสัตว์ที่มีอำนาจมีพลัง ผู้ก่อตั้งศาสนาเต๋า คือจางเทียนซือ ซึ่งเสือเป็นพาหนะออกปราบภูตผีปีศาจ นอกจากนั้นที่หน้าผากเสือยังมีรอยเป็นรูปตัวหวาง 王 ซึ่งแปลว่า "เจ้า" อย่างชัดเจน ชาวจีนจึงเชื่อว่าเสือสามารถขจัดภูตผีปีศาจได้ ในช่วงเดือน 5 ซึ่งเป็นเดือนแห่งการปล่อยผี ตามตลาดร้านค้าต่างๆ จะมีรูปเสือทำเป็นสิ่งประดิษฐ์ประดับตามบ้านข้าง หรือเป็นภาพสำหรับแขวนตามบ้านวางขายอยู่มากมาย ผู้เป็นแม่จะหารูปเสือเล็กๆ ประดับไว้ที่หมวกของลูกเพื่อเป็นเครื่องรางไม่ให้สิ่งเลวร้ายเข้ามาใกล้กายบุตรได้ (พรพรรณ จันทโรนานนท์: 2530: 13) ดังตัวอย่างนามสกุลเช่น ไกรสร คิวเวท ทิพยไกรสร ไกรศรี วัลดี สมิงชัย โรจน์ เป็นต้น

สิงโต เป็นสัญลักษณ์ของปัญญาชนและผู้มีอำนาจทั้งยังเป็นสัญลักษณ์ของความแคล้วคลาดจากอันตรายต่างๆ ด้วย (สมบูรณ์ สุขสำราญ 2530: 55) พรพรรณ จันทโรนานนท์ (2530: 13) กล่าวว่า คำว่า ซื่อ ที่แปลว่า สิงโตมีเสียงเดียวกับคำว่า ไ้ซือ ซึ่งแปลว่ามหาเสนาบดีตำแหน่งราชการ และมัยราชวงศ์โจว นั้นตำแหน่งไ้ซือเป็นตำแหน่งขุนนางสูงสุด เนื่องจากคำอ่านสองคำมีเสียงอ่านที่พ้องกันจึงมีการนำเอาสิงโตมาเป็นสัญลักษณ์แห่งการอวยพรให้มีตำแหน่งขุนนางสูงสุดนอกจากนี้ชาวจีนยังเชื่ออีกว่าสิงโตเป็นสัตว์วิเศษมีอำนาจในการขจัดภูตผีปีศาจอีกด้วยดังตัวอย่างนามสกุลเช่น สิงห์ คนอง สิงโต ทอง สิหราช สกุล สิงหนาน ช สิงห์ กุล สิงห์ กาญจนโรจน์ เป็นต้น

หงส์ หงส์เป็นสัญลักษณ์ของความยิ่งใหญ่ ทรกูลสูง ชาวจีนถือว่าหงส์เป็นสัตว์คู่บารมีพระราชินี หรือเป็นเครื่องหมายแทน

พระราชินี ชาวจีนเชื่อว่าหงส์สามารถหยั่งรู้ความวุ่นวายบนโลกมนุษย์ได้ หงส์จะมาปรากฏให้เห็นเมื่อแผ่นดินรุ่มรื้น กษัตริย์ปกครองบ้านเมืองด้วยทศพิธราชธรรม กล่าวกันว่าหงส์เป็นนกที่มีขนสวยงามทั้งตัว มีเสียงร้องคล้ายขลุ่ย ไม่กินแมลงที่มีชีวิต ไม่จิกต้นไม้ที่ยังเขียวสดอยู่ ไม่อยู่เป็นกลุ่ม เป็นฝูง ไม่บินร่อนไปในที่ต่างๆ เมื่อมันบินฝูงนกอื่นๆ จะบินตาม สิ่งต่างๆ เหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความเป็นใหญ่แห่งสัตว์ปีกทั้งมวล (พรพวรรณ จันทโรนานนท์ 2530:13) ดังตัวอย่างนามสกุลเช่น หงส์คูลิต ปัญญาหงส์ หงษ์เชิดชุกุล หงษ์จักรเพชร หงษ์เจริญชัย หงษ์เจริญกุล เป็นต้น

นกยูง นกยูงเป็นสัญลักษณ์ของข้าราชการฝ่ายขุน ด้วยเหตุที่นกยูงเป็นสัตว์สวยงามทั้งทางด้านขนหางและสีลันของขน ทั้งมีท่าเดินที่สวยงาม ในราชสำนักของราชวงศ์ชิง นิยมนกยูงกันมาก ทั้งขนนกก็นำมาใช้ประดับหมวกยศของข้าราชการชั้นสูง ขุนนางคนใดที่มีหางนกยูงและปะการังติดที่หมวกยศ จะเป็นการบ่งบอกตำแหน่งสูงสุดทางราชการ (พรพวรรณ 2530:13) ดังตัวอย่างนามสกุลเช่น มยุรลีลา นกยูงวิภา มยุรฉัตร มยุรสาคร เป็นต้น

นก นกเป็นสัญลักษณ์ของความสวยงาม ความว่างซึ่งชาวจีนสมัยก่อนเชื่อว่า ก่อให้เกิดความมีชีวิตที่ยาวนานเป็นอมตะอยู่เหนือธรรมชาติ นอกจากนั้นนกบินยังเป็นสัญลักษณ์ของอิสรภาพอีกด้วย (สุวรรณี ดาวสกลใส 2530:65) ดังตัวอย่างนามสกุลเช่น วิหกประเสริฐ ศกุนตะประเสริฐ ปักขีสวรรณ เป็นต้น

ปลา ปลาเป็นสัญลักษณ์ของความอุดมสมบูรณ์ ตัวอย่างนามสกุลเช่น มัจฉานิษ มัจฉากุล มัจฉาสวัสดิกุล เป็นต้น

ช้าง คำอ่านว่า เลี้ยง ซึ่งแปลว่า ช้าง เป็นเสียงใกล้เคียงกับคำว่า จีเลี้ยง ซึ่งแปลว่าคิริมงคล ดังนั้น ในคำอวยพรที่กล่าวถึงเรื่องคิริมงคล ก็มักจะใช้ช้างเป็นสัญลักษณ์ ดังตัวอย่างนามสกุลเช่น เอราวัณสกุล ช้างอุดม ฯลฯ

นอกจากสัตว์ดังกล่าวแล้ว ยังมีสัตว์อื่นๆ ที่ชาวจีนถือว่าเป็นสัตว์มงคลอีกมากแต่ไม่ปรากฏในนามสกุลของชนกลุ่มนี้

5.1.4.4 ต้นไม้ ดอกไม้และผลไม้

มีชื่อต้นไม้ดอกไม้หลายชนิดที่ปรากฏในชื่อของนามสกุลของคนไทยกลุ่มนี้ ตัวอย่างเช่น ต้นไผ่ ทับทิม บัว โพธิ์ ไทร สน มะลิ เป็นต้น

ไผ่ ต้นไผ่เป็นสัญลักษณ์ของสันติสุขและอายุยืน (ส.พลาญน้อย 515:363) ทั้งยังหมายถึงสุขภาพชนผู้ชื่อตรงมีคุณธรรมสูง ด้วยเหตุที่เอนเอียงไปตามลม แต่ไม่เคยหักโค่นลง (สุวรรณี ดาวสกล 2530:61) นอกจากนี้ไผ่ยังได้รับสมญาว่าเป็นพญาแห่งมวลพฤกษา เปรียบเสมือนเป็นชายชาตรี ไม้ไผ่มีประโยชน์นานัปการ ชาวจีนเชื่อว่าเสียงแตกของไม้ไผ่ในกองไฟสามารถจัดกุตติพิศาคได้ ดังนั้นเมื่อถึงวันตรุษจีนหรืองานมงคลอื่นๆ ชาวจีนจึงนิยมใช้ไม้ไผ่ทิ้งลงไปในกองไฟเพื่อให้เกิดเสียงดัง เมื่อกุตติพิศาคหนีไปแล้ว ความร่มเย็นเป็นสุขก็เข้ามาแทนที่ ความเชื่อเหล่านี้อาจจะมาไม่ถึงปัจจุบันแต่ในทางปฏิบัติก็ยังคงมีการปฏิบัติอยู่ เช่นการจุดประทัดในวันตรุษและวันมงคลต่างๆ (พรพรรณ จันทโรนานนท์ 2530:7) ฉะนั้นจะเห็นว่าต้นไผ่เป็นไม้มงคลของคนไทยกลุ่มนี้ เขาจึงนำต้นไผ่มาเป็นชื่อนามสกุล เช่น ไผ่เขียวขจี เหลืองไผ่สมบูรณ์ เวฬุวันวัฒนา เป็นต้น

ทับทิม ทับทิมเป็นสัญลักษณ์ของความอุดมสมบูรณ์และการมีลูกหลานมากมาย (ส.พลาญน้อย 2515:233) เนื่องจากชาวจีนเรียกทับทิมว่า เขียยหลิว 石榴 ซึ่งมีเสียงคล้ายคำว่า ชื่อ 腸 ซึ่งหมายถึงไส้ของผลไม้ทั้งเมล็ดที่อยู่ภายในเปลือกของทับทิมก็มีมากมาย ฉะนั้นจึงนิยมให้ทับทิมเป็นของขวัญวันแต่งงานเพื่ออวยพรให้คู่บ่าวสาวมีบุตรมาก และตามบ้านของคนไทยกลุ่มนี้มักปรากฏรูปเต่าถือทับทิมลูกแตกเห็นเมล็ดข้างในแขวนอยู่ นอกจากนี้ชาวจีนยังถือว่าใบหรือกิ่งทับทิมมีอำนาจไล่ผีได้เช่นกัน ฉะนั้นในพิธีแต่งงาน จึงนิยมนำใบทับทิมมาเคล้ากับเงินสินสอด ใ้ช้อยอดทับทิมปักที่ผมเจ้าสาว เวลาเช่นไหว้เจ้าก็เอายอดทับทิมปักเครื่อง เช่น และเมื่อไปงานศพกลับมาก็ใช้ใบทับทิมแช่น้ำล้างหน้าล้างมืออีกด้วย ซึ่งคนไทยกลุ่มนี้บางคนยังถือปฏิบัติ เช่นนี้ซึ่งเราพอพบเห็นได้ ตัวอย่างนามสกุล เช่น ทับทิมศักดิ์ ทับทิมไกรฤกษ์ ทับทิมใหม่ดี ทับทิมพ่าย เป็นต้น

โพธิ์ ต้นโพธิ์เป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งใน พุทธศาสนา เพราะพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงตรัสรู้พระสัมมาสัมโพธิญาณ ณ ใต้ ต้นศรีมหาโพธิ์ เมื่อวันเพ็ญเดือน 6 นอกจากนั้นยังได้ทรงพิชิตมารต่างๆ ภายใต้ ต้นโพธิ์นี้อีกด้วย ฉะนั้นพุทธศาสนิกชนโดยทั่วไปจะถือต้นโพธิ์เป็นต้นไม้มงคล ต้นไม้ คัดดีสิทธ์ และมักไม่กล้าทำลายต้นโพธิ์ แม้บางครั้งต้นไม้เหล่านั้นจะขึ้นในที่ไม่ควรขึ้น เช่น ตามกำแพงหรือผนังอิฐก็ตาม ชาวไทยกลุ่มนี้ก็ได้รับความเชื่อเกี่ยวกับต้นโพธิ์ผ่านทาง พุทธศาสนาเช่นเดียวกับชาวพุทธอื่นๆ จึงนำชื่อต้นโพธิ์ซึ่งถือเป็นไม้มงคลมาตั้งเป็น นามสกุลเช่น โพธิ์สุขเสถียร โพธิ์กิตติเจริญ โพธิ์หอมศิริ โพธิ์จันทราวาทย์ โพธิ์แก้วกุล เป็นต้น

ไทร ต้นไทรเป็นต้นไม้สำคัญในพุทธศาสนา อีกชนิดหนึ่ง ภายหลังจากที่พระพุทธรเจ้าได้ทรงตรัสรู้พระสัมมาสัมโพธิญาณเมื่อเพ็ญ เดือน 6 แล้วก็ประทับอยู่ที่ใต้ต้นโพธิ์ต่อไปอีก 7 วัน หลังจากนั้นจึงทรงเคลื่อนย้ายไป ประทับ ณ ใต้ร่มไทร (นิโครช) อีก 7 วันและโดยเหตุที่ต้นไทรมีลักษณะกิ่งก้านแผ่สาขา กว้างขวางเหมาะที่จะใช้เป็นร่มเงาใช้เป็นสถานที่พักผ่อนแก่สิ่งมีชีวิตอื่นๆ เป็นอย่างดี ฉะนั้นต้นไทรจึงถือเป็นสัญลักษณ์ของความร่มเย็นสงบสุข ชาวไทยทั่วไปจึงเปรียบผู้ใหญ่ ผู้ปกครองผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความเที่ยงธรรม ดังมีสำนวนว่าอยู่เย็นเป็นสุขเสมือนเป็น "ร่มโพธิ์ร่มไทร" ฉะนั้นต้นไทรจึงเป็นไม้มงคลของคนทั่วไปที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย รวมทั้งคนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้ด้วย ดังตัวอย่างนามสกุลเช่น ไทรอารักษ์ ไทรวิเศษ ไทรเอี่ยมดี เป็นต้น

บัว สุวรรณี ดาวสคไล (2530:63)

กล่าวว่า ดอกบัวเป็นสัญลักษณ์ของความบริสุทธิ์การสำเร็จมรรคผลหรือการตรัสรู้ใน พุทธศาสนา รากของดอกบัวเป็นสัญลักษณ์ความอดทน ลำต้นเป็นสายใยแห่งชีวิต ขณะที่ดอกเป็นสัญลักษณ์แทนการตระหนักในแสงสว่างแห่งการตรัสรู้ ฉะนั้นดอกบัวจึง เป็นดอกไม้ที่สำคัญและเป็นสัญลักษณ์ของพุทธศาสนาอีกชนิดหนึ่งสำหรับประเทศไทย แล้วชาวไทยถือว่าดอกบัวเป็นดอกไม้คู่ชาติและศาสนาของไทย สำหรับชาวจีนแล้ว ดอกบัวเป็นดอกไม้มงคลที่ใช้อย่างแพร่หลายเพราะมีบุตรมาก เนื่องจากเสียงของดอกบัว คือ

เหอฮวา 和合 มีเสียงพ้องกับคำว่า เหอซึ่งแปลว่าปรองดองกันรวมกัน อีกทั้งต้นไม้อื่นหรือพันธุ์ไม้อื่นๆ มักจะออกดอกก่อนแล้วจึงจะมีผล แต่ดอกบัวนั้นผลิดอกออกผลในเวลาเดียวกัน ฉะนั้นจึงมักใช้ดอกบัวมาอวยพรกันให้มีบุตรมากในเร็ววัน (พรพรรณ จันทโรนานนท์ 2530:9) จะเห็นได้ว่าดอกบัวซึ่งเป็นไม้มงคลที่สำคัญยิ่งชนิดหนึ่ง ซึ่งคนไทยกลุ่มนี้ยอมรับนับถือเช่นกัน ซึ่งปรากฏชื่อนามสกุลจำนวนมากที่มีความหมายถึงถึงดอกบัวผสมอยู่เช่น เหวโรจน์ บุษยบึงบงกช บัวจันทร์ บุณฑริกจาตา กุมุทชาติ อุบลวิโรจน์ เป็นต้น

อ้อย ต้นอ้อยเป็นสัญลักษณ์ของความรัก ความสดชื่นและความหวานของชีวิต ซึ่งคงเนื่องมาจากลักษณะของต้นอ้อยที่มีรสหวาน นอกจากนี้เขายังถือว่า ต้นอ้อยเป็นต้นไม้มงคลเป็นต้นไม้ศักดิ์สิทธิ์ (ส.พลายน้อย 2515) ดังนั้นในพิธีมงคลต่างๆ จึงปรากฏต้นอ้อยแทรกอยู่ในพิธีต่างๆ ด้วย เช่น พิธีแต่งงาน พิธีไหว้พระจันทร์ เป็นต้น ดังตัวอย่างนามสกุล เช่น อ้อยทิพย์

นอกจากต้นไม้มงคลข้างต้น ยังมีพรรณไม้อื่น ๆ อีกมากมายที่ชาวจีนถือว่าเป็นไม้มงคล แต่ไม่ปรากฏในนามสกุลของชนกลุ่มนี้ เช่น ดอกโบตั๋น ดอกเหมย เป็นต้น

5.1.4.5 ของใช้

ในนามสกุลของชนกลุ่มนี้ ปรากฏชื่อของใช้ซึ่งนำมาตั้งเป็นนามสกุลอยู่หลายสิ่ง ได้แก่ ฉัตร มงกุฏ ฉ้ามรงค์(แหวน) ปิ่น ธง กฤษ เทียน แพร เป็นต้น ซึ่งสิ่งของเหล่านี้ มักเป็นสิ่งของของไทย บางสิ่งก็เป็นของสูงซึ่งใช้เฉพาะกับพระมหากษัตริย์เท่านั้น เช่น ฉัตร ฉ้ามรงค์ มงกุฏ เป็นต้น สิ่งของบางสิ่งก็เป็นของที่ได้มาจากทางฝ่ายจีน เช่น พิน ซอ เป็นต้น ดังตัวอย่างนามสกุลเช่น หึงบุชา มงกุฏเพชร ปิ่นเจริญ แพรอำพัน บริรักษ์ฉัตรไทย แหทรงศรี ฯลฯ

5.1.4.6 ลี

ลีที่พบในนามสกุลของชนกลุ่มนี้ถือว่าเป็น
สิ่งมงคลมีอยู่ 4 ลีคือ เขียว แดง เหลือง และขาวซึ่งพรพรรณ จันทโรนานนท์
(2530:127) กล่าวไว้ในสารคดีพิเศษเรื่อง "ศาลเจ้าจีน วัดจีนและบ้านคหบดีจีน
ในกรุงเทพฯ" ว่า "ลีเขียวเป็นลีแห่งธาตุไม้แสดงถึงความสง่างามและความหรูหรา
สีน้ำตาลหรือสีที่มีโทนนี้ ได้แก่สีแดง สีชมพู เป็นลีแห่งธาตุไฟแสดงถึงความมียศศักดิ์
โชคลาภและความสมบูรณ์ สีเหลืองเป็นลีแห่งธาตุดิน แสดงถึงความมีอำนาจ ซึ่งใช้
เฉพาะพระมหากษัตริย์เท่านั้น สีขาวเป็นลีแห่งธาตุทองแสดงถึงความเจียมเหงามและ
ความเศร้า..." ซึ่งจะเห็นได้ว่า ลีต่างๆ ที่พบในนามสกุลคนกลุ่มนี้ยกเว้นสีขาว
ล้วนเป็นลีที่ถือว่าเป็นลีแห่งศิริมงคลทั้งสิ้น แต่ในนามสกุลของจีนกลุ่มนี้ก็มีสีขาวปรากฏ
อยู่ ฉะนั้นความเชื่อเรื่องสีขาวนี้ น่าจะได้รับอิทธิพลทางความเชื่อจากทางไทย โดย
ถือว่าสีขาวเป็นลีแห่งความบริสุทธิ์ และชาวไทยกลุ่มนี้ก็ถือว่าสีขาวเป็นลีศิริมงคล
เช่นกัน ดังตัวอย่างนามสกุลเช่น เหลืองดี เหลืองรัตนานนท์ เหลืองกนกวิช
เศวตกิติธรรม เศวตกิตติ เขียวโสภณพิทักษ์ เป็นต้น

5.1.5 ความมั่นคงยืนยงสถาพร

นามสกุลของคนไทยกลุ่มนี้หลายนามสกุลได้สะท้อนให้เห็น
ค่านิยมในเรื่องความมั่นคงยืนยงสถาพรอยู่มาก เช่น ลัจฉถาวร ยิ่งยืนสิน อมตวณิชย์
อนันตวรากร เสถียรพานิช ทิฆายุกุล ดำรงชาติไทย อยู่คงตระกูล เป็นต้น ต้อง
ยอมรับว่ามนุษย์เรานอกจากจะต้องการความมั่นคงร่ำรวย ความเจริญรุ่งเรือง
ความมีอำนาจยศถาบรรดาศักดิ์ และความสุขในชีวิตแล้ว เรายังต้องการปราศจาก
โรคร้ายไข้เจ็บและมีอายุยืนนานตลอดจนความมั่นคงสถาพรของสิ่งต่างๆในชีวิตอีกด้วย
สังคมของชาวไทยเชื้อสายจีนก็เช่นกัน ซึ่งสังเกตได้จากหลายสิ่งหลายประการที่แสดง
ให้เห็นว่า คนกลุ่มนี้ก็นิยมชื่นชมปรารถนาอยากมีอายุยืนยงสถาพรตลอดไป

ในสังคมชาวจีนให้ความสำคัญในเรื่องนี้เป็นอย่างมาก และแนวความคิดเหล่านี้ได้ตกทอดมาถึงคนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้ด้วย เพราะจะเห็นได้ว่ายังคงมีการปฏิบัติหลายสิ่งหลายอย่างเพื่อให้ได้มาซึ่งความมั่นคงยืนยงสถาพรอายุยืนตราบชั่วนิรันดร์ เช่นชาวจีนบรรพชน ดังได้กล่าวแล้วว่าชาวจีนถือว่าชื่อ **寿** หรือการมีอายุยืนปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ เป็นมงคลสูงสุดประการหนึ่งและถือว่าการมีอายุยืนเป็นเครื่องแสดงถึงความมีบุญ จนมีตำราทายลักษณะคนว่า คนที่มีลักษณะอย่างใดจะมีอายุยืนและมีบุญ เช่นคนจะอายุยืนจะต้องมีหูยาว เป็นต้น ส.พลาญน้อย (2528:57) กล่าวว่า ชาวจีนนับถือกันว่า คนที่มีอายุยืนเป็นผู้มีเกียรติควรเคารพ และเขาแบ่งเขตอายุไว้ต่างๆ กัน เช่น

ตั้งแต่เกิดจนถึง 3 ขวบถ้าเป็นชายเรียกว่า ไ้ แปลว่า กำลังอยู่ในความเลี้ยงดู แต่ถ้าเป็นหญิงเขาเรียกว่า เอ็ง แปลว่ากำลังเป็นหนูแดงอยู่

ถ้าเด็กมีอายุภายใน 10 ปี เรียกว่า อี้ว แปลว่า วัยเยาว์

ถ้าเป็นเด็กมีอายุภายใน 15 ปี เรียกว่า เซ่งทัง แปลว่า เป็นเด็กโต

ถ้ามีอายุอยู่ในเขต 20 ปี เรียกว่า เยียกก้วน แปลว่า วัยหนุ่ม

ถ้ามีอายุอยู่ในเขต 30 ปี เรียกว่า จ่าง แปลว่า ชายฉกรรจ์

ถ้ามีอายุอยู่ในเขต 40 ปี เรียกว่า เคี้ยง แปลว่า แข็งแรง

ถ้ามีอายุอยู่ในเขต 50 ปี เรียกว่า ไทง แปลว่า แก่

ถ้ามีอายุอยู่ในเขต 60 ปี เรียกว่า คี้ แปลว่า ชรา

ถ้ามีอายุอยู่ในเขต 70 ปี เรียกว่า เหลา แปลว่า เฒ่า

ถ้ามีอายุอยู่ในเขต 80 ปี เรียกว่า เตี้ยก แปลว่า แก่ห่อม

ถ้ามีอายุอยู่ในเขต 90 ปี เรียกว่า เม้า แปลว่า
วัยหลงลืม

ถ้ามีอายุอยู่ในเขต 100 ปี เรียกว่า คี้อี้ แปลว่า
ปราศจากความรู้สึก

และตามลัทธิขงจื้อได้แบ่งเขตอายุของคนๆ ที่เรียกว่าอายุ
ยืนไว้เป็นสามชั้นคือชนชั้นต่ำอายุตั้งแต่ 60 ชนชั้นกลางอายุ 80 และชนชั้นสูง อายุ
100 ปี และได้กำหนดอายุของผู้มีสิทธิถือไม้เท้าไว้ด้วยว่า ผู้มีอายุ 50 ปีขึ้นไป จะถือ
ไม้เท้าได้แต่เฉพาะในครอบครัว ถ้าอายุถึง 60 ปี จะถือไม้เท้าได้ในตำบล ถ้าอายุ
80 ปีขึ้นไปถือได้ในเมือง ถ้าอายุถึง 80 ปีขึ้นไปก็อาจถือได้ในราชฐาน สำหรับผู้
ที่มีอายุถึง 90 ปี จะได้รับเกียรติถึงขั้นพระเจ้าแผ่นดินควรจะเสด็จไปเยี่ยมเยียนถึง
ที่อยู่ทีเดียว

โดยเหตุที่ชาวจีนต้องการมีอายุยืนนี้เอง จึงเกิดมีการค้น
คิดแสวงหาอายุวัฒนะและวิธีการต่าง ๆ ที่จะทำให้มีอายุยืนนาน ซึ่งการศึกษา
ประวัติศาสตร์ของจีนจะกล่าวถึงเรื่องเหล่านี้ไว้มากมาย ดังที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า มี
เห็นชนิดหนึ่งซึ่งคนจีนนิยมรับประทานและมีราคาแพงมากเพราะถือว่าหากผู้ใดได้
ลิ้มรสเห็นนี้แล้วจะไม่มีวันตายหรืออาจกลายเป็นเทพเจ้าเหาะขึ้นสู่ฟ้าไปสถิตบนสวรรค์
สวรรค์เลยทีเดียว (พรพรรณ จันทโรนานนท์: 2530: 8) นอกจากนี้ชาวจีนยังถืออีกว่า
ใครได้รับประทานลูกท้อซึ่งถือว่าเป็นผลไม้เมืองสวรรค์แล้วจะมีอายุยืนนานไม่ตาย
เพราะตามความเชื่อของจีนโบราณเชื่อว่าลูกท้อเป็นผลไม้จากสวรรค์ กว่าจะถูกกิน
ได้ต้องรอถึงสามพันปี

นอกจากนี้แล้วชาวจีนยังยอมรับสิ่งต่างๆ หลายสิ่งว่าเป็น
สัญลักษณ์และก่อให้เกิดความยั่งยืนสถาพรและมีอายุยืนนาน ได้แก่ลูกท้อ ดอกเบญจมาศ
ถั่วลิสง ต้นสน อาหารที่มีลักษณะเป็นเส้นยาวๆ เช่น วั่นเส้น เส้นหมี่ชนิดต่างๆ
กัญแจแห่งอายุยืนที่นิยมให้เด็กแขวนอยู่กับคอ เป็นต้น ฉะนั้นเมื่อมีพิธีมงคลต่างๆ เขา
มักจะนำสิ่งของเหล่านี้ไปอวยพรแก่กัน เพื่อให้เกิดความยั่งยืนสถาพรและชาวจีนยังถือ

อีกว่า การมีอายุเพิ่มขึ้นในแต่ละปีเป็นเรื่องที่น่ายินดีจึงได้เกิดมีประเพณีฉลองอายุ ที่เรียกว่า พิธีแซยิด ที่เป็นที่รู้จักกันดี

จะเห็นได้ว่าชาวไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้ยังคงถือคติความคิดและปฏิบัติตามแบบชาวจีนบรรพบุรุษ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เขาก็ยอมรับนิยมยกย่องในเรื่องนี้เป็นอย่างมากเช่นกัน

5.1.6 ความรักความพอใจ

บุคคลไม่ว่าชาติใดภาษาใดล้วนมีความรักและต้องการความรักความพอใจ ชาวไทยกลุ่มนี้ก็เช่นกันต่างปรารถนาอยากจะมีอยากจะได้ความรักให้เกิดแก่ตนเองและครอบครัววงศ์ตระกูลของตน และถ้าศึกษาลักษณะสังคมของชนกลุ่มนี้ จะพบว่าเขาได้รับคำสั่งสอนเรื่องความรักมาแต่บรรพบุรุษแล้ว ดังเช่นลัทธิขงจื้อที่มุ่งเน้นสั่งสอนให้คนมีความรักต่อกันเพื่อความ เป็นระเบียบสงบสุขในสังคม โดยสอนวิธีปฏิบัติตนระหว่างกลุ่มชนต่างๆ ขงจื้อสอนให้ชาวจีนรักครอบครัวบรรพบุรุษญาติมิตร เพื่อนฝูงตลอดจนประเทศชาติบ้านเมือง ทั้งยังสอนจารีตประเพณี โดยถือวิธีปฏิบัติตนด้วยความรักต่อกัน นอกจากนี้ลัทธิเต๋ายังสอนให้ทุกคนมีความรักในธรรมชาติ และปฏิบัติตนไปตามธรรมชาติอันจะนำความสงบสุขให้เกิดแก่ตนเอง สังคม และประเทศ จะเห็นได้ว่า ความรักจึงเป็นสิ่งที่มิได้อยู่สังคมชาวจีน และยังคงปรากฏอยู่ในสังคมคนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้ ซึ่งจะเห็นได้จากนามสกุลเป็นจำนวนมากปรากฏความหมายเกี่ยวกับความรักปะปนอยู่ในนามสกุลเหล่านั้น เช่น ปิยะ ปราโมทย์ ภควาภาควุฒิ นันทรัตนทรัพย์ รักเกียรติงาม นิยมกิจการกุล เป็นต้น

5.1.7 ความสวยงาม

ความสวยงาม เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่คนกลุ่มนี้ปรารถนาอยากจะมีอยากจะได้ มีนามสกุลหลายนามสกุลที่มีความหมายเกี่ยวกับความสวยงาม เช่น เพริศแพรวศรี โลภาจิตติวัณณะ โลภณสกุลแก้ว เป็นต้น

5.1.8 อำนาจศถาบรรดาศักดิ์

เราทุกคนต่างยอมรับ นอกจากความมั่งคั่งร่ำรวย ความเจริญก้าวหน้าในชีวิตการงานแล้ว อำนาจยังเป็นสิ่งหนึ่งที่คนเราปรารถนาอยากจะได้ อยากจะมี อำนาจจะนำมาซึ่งคุณประโยชน์นานัปการแก่ตนเองและครอบครัว ดังได้กล่าวแล้วว่า เงินสามารถบันดาลให้เกิดอำนาจได้ ในเชิงกลับกัน อำนาจก็สามารถก่อให้เกิดเงินทอง ความมั่งคั่งร่ำรวย ความเจริญก้าวหน้า ความสุขความสบาย ตลอดจนสามารถยกระดับฐานะทางสังคมของผู้มีอำนาจได้อีกด้วย จากประวัติศาสตร์ไม่ว่ายุคใดสมัยใดหรือชาติใดภาษาใดก็ตาม ล้วนมีการกล่าวถึงการทำสงคราม เพื่อช่วงชิงอำนาจความเป็นใหญ่ด้วยกันทั้งสิ้น แม้ในปัจจุบันเราก็ยังพบเห็นกันอยู่เสมอ คนส่วนใหญ่ยังนิยมยกย่องลุ่มหลงต้องการอำนาจบารมีอยู่ตลอดเวลา

ในสังคมจีนก็เช่นกัน อำนาจศถาบรรดาศักดิ์ เป็นสิ่งที่เขาปรารถนาอยากได้ อยากมีมากที่สุดอย่างหนึ่ง ชาวจีนถือว่าอำนาจหรือ ลก 本末 เป็นคิริมงคลสูงสุดอย่างหนึ่งในบรรดาคิริมงคล 3 สิ่ง คือ อก ลก ชิว ยิ่งถ้าศึกษาประวัติศาสตร์จีน จะพบว่า แต่โบราณมาแล้วที่ชาวจีนจำนวนไม่น้อยต่างขยันร่ำเรียน เพื่อสอบแข่งขันเพื่อบรรจุทำงานในตำแหน่งขุนนางที่มีอำนาจต่างๆ เช่น ตำแหน่งจอหงวน เป็นต้น ทั้งจักรพรรดิในราชวงศ์ต่างๆ ราชวงศ์แล้วราชวงศ์เล่าต่างทำสงครามเพื่อแย่งชิงอำนาจความเป็นใหญ่ซึ่งกันและกัน ความสำคัญในเรื่องอำนาจศถาบรรดาศักดิ์ยิ่งปรากฏให้เราเห็นได้อย่างชัดเจน จากสิ่งมงคลหลายสิ่งหลายอย่างที่คนจีน ถือว่าเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงอำนาจซึ่งชาวจีนให้ความสำคัญเป็นอย่างมากซึ่งมักจะแสดงออกด้วยสิ่งต่างๆ เช่น ข้าวของเครื่องใช้ ลัทธิต่างๆ เป็นต้น ดังที่พรพวรรณ จันทโรนานนท์ (2530:10-17) ได้บรรยายไว้ว่า สัญลักษณ์ที่แสดงถึงอำนาจศถาบรรดาศักดิ์หลายสิ่งหลายอย่าง และนิยมนำสิ่งเหล่านั้นมาอวยพรแก่กัน ได้แก่

เทพอก ซึ่งเป็นเทพองค์หนึ่งใน 3 องค์ คือ เทพอก เทพลก และเทพชิว จะเป็นเทพแห่งยศศักดิ์ โดยเป็นรูปเจ้าหรือขุนนางใส่ชุดข้าราชการมีหมวกยศและเข็มขัดมือหนึ่งถือหุ้ยอี้ หรือหุ้ยอี้ (ซึ่งแปลว่าอวยพรขอให้สมปรารถนา)

กว้าง โดยเหตุที่กว้างมีเสียงพ้องกับคำว่า ลก ซึ่งมีความหมายถึงยศศักดิ์ ฉะนั้นกว้างจึงเป็นสัญลักษณ์แห่งความมียศศักดิ์

นกกระเรียน เขานิยมอวยพรด้วยภาพนกกระเรียนให้มียศสูงสุดทางราชการ

นอกจากนี้ยังมีสิ่งอื่นๆ อีกมากที่คนถือว่าเป็นสัญลักษณ์แห่งอำนาจศถาบรรดาศักดิ์

มีคำคมสุภาษิตคำพังเพยมากมายที่กล่าวยกย่องอำนาจศถาบรรดาศักดิ์และคุณประโยชน์ของมัน ซึ่งเป็นการปลูกฝังค่านิยมในเรื่องนี้ เช่น

- เลือกับกว้างไม่เดินร่วมทางกัน (วันทิมยะ:ม.ป.ป. : 113) ซึ่งมีความหมายคล้ายภาษิตไทยที่ว่า "เสือ 2 ตัวอยู่ในถ้ำเดียวกันไม่ได้" นั่นก็คือในที่หนึ่งๆ ย่อมมีผู้มีอำนาจสูงสุดเพียงผู้เดียว

นอกจากนี้จะพบว่ามีงานศิลปะมากมายที่แสดงว่าคนไทยกลุ่มนี้นิยมยกย่องและชื่นชมกับอำนาจศถาบรรดาศักดิ์และถือว่าเป็นภาพศิริมงคล เช่น ภาพเด็ก 2 คน คนหนึ่งชี้หลังสิงโตถือหมวกยศ อีกมือถือหุ้ยอี่ เด็กอีกคนถือตามภายในภาพรายรอบด้วยสัตว์ศิริมงคล ผลไม้ศิริมงคล ซึ่งมีความหมายให้ได้รับบรรดาศักดิ์เป็นขุนนางทุกชั้นคน เป็นต้น

ฉะนั้นจึงปรากฏความหมายนี้ในนามสกุลของชาวไทยกลุ่มนี้เป็นจำนวนมาก เช่น อำนาจเกษม บรรดาศักดิ์ไพศาล วิลาวัลย์เดช ห้วงศักดิ์ศรี ฯลฯ

5.1.9 ความสำเร็จและชัยชนะ

มีนามสกุลบางนามสกุลที่มีความหมายเกี่ยวกับความสำเร็จและชัยชนะ เช่น วิเชียรชัยยะ สัมฤทธิ์การณ นาวิชัย ฯลฯ แสดงว่าเรื่องนี้ก็เป็นสิ่งที่ชนกลุ่มนี้ปรารถนาต้องการเช่นกัน แม้จะไม่มากเหมือนดังสิ่งที่กล่าวมาแล้ว ไม่ว่าชาติใดภาษาใดย่อมต้องการความสำเร็จในชีวิตและการงาน มีชัยชนะในชีวิต ถือว่าเรื่องนี้เป็นศิริมงคลที่ต่างแสวงหา แต่สำหรับคนไทยกลุ่มนี้อาจจะเป็นเพราะมีลักษณะนิสัยนอนน้อมต่อมตน มีความขยันขันแข็ง สุขภาพเรียบร้อยมีลักษณะการดำเนินชีวิตเป็น

ไปในแบบเรียบง่ายไม่นิยมการต่อสู้ใช้อำนาจ ฉะนั้นเรื่องชัยชนะจึงไม่ปรากฏให้เห็นมากนักจากนามสกุลของชนกลุ่มนี้ แม้ในทางปฏิบัติทางด้านวัฒนธรรมอื่น ๆ ก็ไม่ปรากฏให้เห็นมากนักว่าเขาเสาะแสวงหาอย่างมากมาย เช่นด้านอื่น ฉะนั้นความหมายความสำเร็จและชัยชนะจึงไม่ปรากฏมากนักในนามสกุลของชนกลุ่มนี้

5.1.10 ความสุข

มนุษย์ทุกคนนั้นล้วนต้องการความสุข สุขทั้งกายสุขทั้งใจ ชนกลุ่มนี้ก็เช่นกัน ต่างปรารถนาความสุขในชีวิตเช่นผู้อื่น ฉะนั้นจึงปรากฏความหมายที่เกี่ยวกับความสุขอยู่บ้างในนามสกุลของชนกลุ่มนี้ เช่น รื่นเรีงวงศ์ เจริญสุข หรรษาฤทัยวงศ์ สุขกมลเกษม ฯลฯ มีคำคมจีนกล่าวถึงเรื่องเกี่ยวกับความสุขอยู่บ้าง เป็นสุภาษิตซึ่งรวบรวมจากวันทิมย์ (ไม่ระบุปีที่พิมพ์) และ เฉลียว เอี่ยม ตระกูล (2525)

- เมื่อได้รับความสุข ใจก็สว่าง
- ยิ่งโง่ยิ่งเป็นสุข
- ความสุขที่อยู่ในกระเป๋า อย่าเอาไปจ่ายจนหมด
- ผู้ที่มีความสุข ย่อมไม่เคยนับเวลาที่ล่วงไป
- เงินพันชั่งก็ไม่อาจซื้อเสียงหัวเราะได้

จะเห็นได้ว่าชาวไทยกลุ่มนี้มีทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องความสุขว่าเป็นเรื่องของจิตใจมากกว่า และจะไม่สามารถซื้อหามาด้วยเงินทอง และควรมีความสุขแต่พอประมาณอย่าหลงระเริงกับเรื่องนี้มากเกินไป

5.1.11 ค่านิยมเกี่ยวกับเกียรติยศชื่อเสียง

นามสกุลของชนกลุ่มนี้สะท้อนให้เห็นค่านิยมในเรื่องนี้อยู่บ้าง แต่ไม่มากเหมือนความมั่งคั่งร่ำรวยและความเจริญรุ่งเรือง เช่น เกียรติคุณ โพธิกิตติ กิตติวรานนท์ ฯลฯ ทุกชาติทุกภาษาย่อมต้องการเป็นผู้มีเกียรติเป็นที่นิยมยกย่องในสังคม คนไทยกลุ่มนี้ก็เช่นกัน แต่ถ้าศึกษาถึงวิธีปฏิบัติตน และลักษณะนิสัย

ของชาวไทยกลุ่มนี้ซึ่งสืบทอดมาจากบรรพบุรุษจีนในอดีตจะพบว่าคนไทยกลุ่มนี้โดยปกติจะเป็นชนกลุ่มที่รักสงบ ขยันขันแข็ง อดทน มีความมานะ ถ่อมตนไม่เย่อหยิ่งถือดี ซึ่งอาจได้รับอิทธิพลจากคำสอนในลัทธิเต๋าได้ ฉะนั้นจะเห็นได้ว่าคนไทยกลุ่มนี้จะไม่มิลักษณะเป็นบุคคลที่ยิ่งในเกียรติถึงขนาดยอมตายเพื่อรักษาเกียรติ เช่นชนกลุ่มอื่นบางกลุ่ม ฉะนั้นเกียรติยศชื่อเสียงก็เป็นเรื่องสำคัญและเป็นมงคลแก่ชีวิตที่ชนกลุ่มนี้ต้องการแต่ไม่มากมาย เช่นสิ่งอื่นๆ มีภานิตที่กล่าวถึงเรื่องรักษาเกียรติเหมือนกันแต่ไม่มากนัก เช่น เลือดตายยังเหลือหนึ่ง คนตายเหลือแต่ชื่อเสียง เป็นต้น

5.1.12 ความมีอิสระเสรี

มีนามสกุลของชนกลุ่มนี้น้อยมากที่ปรากฏความหมายเกี่ยวกับความมีอิสระเสรี เช่น เสรีวิทยา อิสโรทัย อิสระเดชกุล เสรีเจริญวนิช ฯลฯ ทุกคนต้องการความมีอิสระเสรี แต่จากนามสกุลสะท้อนให้เห็นได้ว่าคนไทยกลุ่มนี้ให้ความสำคัญแก่เรื่องนี้ไม่มากนัก อาจเนื่องมาจากสภาพความเป็นอยู่ในประเทศไทย ชนกลุ่มนี้และบรรพบุรุษล้วนอยู่ในประเทศไทยอย่างมีความสุขสบาย มีสิทธิต่างๆ เสมอกับคนไทยกลุ่มอื่น ดังเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า นโยบายของประเทศต่อชนกลุ่มนี้ที่ทุกรัฐบาลล้วนส่งเสริมและให้อำนาจสิทธิต่างๆ แก่ชนกลุ่มนี้เช่นเดียวกับคนไทยทั่วไป ความรู้สิทธิถูกต้องข่มเหงไม่เป็นธรรมจึงไม่มีในกลุ่มชนนี้ ฉะนั้นค่านิยมเกี่ยวกับความมีอิสระเสรีจึงไม่รุนแรงและเป็นสิ่งที่เขาปรารถนามากนัก และไม่จำเป็นต้องแสดงออกในเรื่องนี้ ฉะนั้นเรื่องความอิสระเสรีจึงไม่สำคัญมากนักสำหรับกลุ่มชนนี้ดังเห็นได้จากความถี่ในการเกิดของความหมายนี้ในนามสกุลต่างๆ

5.2 ค่านิยมเกี่ยวกับการศึกษาความรู้ความสามารถ

การศึกษาและความรู้ความสามารถเป็นอีกสิ่งหนึ่งซึ่งสะท้อนให้เห็นได้จากชื่อนามสกุลของคนไทยกลุ่มนี้ แม้จะมีเปอร์เซ็นต์ในการเกิดไม่มากเท่ากับสิ่งที่ปรารถนาในชีวิตก็ตาม แต่ก็มีค่าในการเกิดค่อนข้างสูง เช่น

วิจิตรชำนาญ วิชาญวิทยา เกษตรวคิน สามารถศิริ ชำนิเวสสะ วิทย์ปัญญาเลิศ
เมธิเจริญวงศ์ วุฒิกัณฑ์ไพศาล วิทย์ธีรศักดิ์ เป็นต้น

สังคมจีนยกย่องผู้มีความรู้ความสามารถเป็นอย่างมาก มีปรัชญาเมธีที่ทั่วโลกรู้จักมากมาย ซึ่งชาวจีนยกย่องให้เกียรติเป็นอย่างสูง เช่น ท่านขงจื้อ เล่าจื๊อ เม่งจื๊อ เป็นต้น หรือแม้แต่ในวรรณคดีจีนเรื่องสำคัญคือสามก๊ก บุคคลที่ถือว่ามีความรู้ ความฉลาดเฉลียวมีความรู้ความสามารถที่ชาวจีนยกย่องทั้งรู้จักไปทั่วโลกคือ ขงเบ้ง ดังนั้นจึงมีการอบรมสั่งสอนให้ชาวจีนเห็นความสำคัญของการศึกษาความรู้ความสามารถเป็นอย่างมาก ซึ่งจะพบเห็นได้จากคำคมสุภาษิต หรือคำพังเพยต่างๆ ตัวอย่างเช่น

- ทองคำมีค่าในตัวเอง การเรียนมีมีค่าไม่ได้ (วันทิพย์ : ม.ป.ป. : 37)
- ม้าเยียมที่สุดต้องการฝึกฝน เต็มฉลาดที่สุดต้องการสั่งสอน (พิพัฒน์ศรี สวัสดิ์ : ม.ป.ป. : 94)
- การศึกษาสำคัญต่อจิตใจ ดังเช่นหินอ่อนต้องผ่านการแกะสลัก (พิพัฒน์ศรี สวัสดิ์ : ม.ป.ป. : 94)
- ได้รับการศึกษาที่เหมาะสม คือต้นกำเนิดและรากฐานแห่งความดีทั้งมวล (พิพัฒน์ศรี สวัสดิ์ : ม.ป.ป. : 96)
- ความสามารถที่ปราศจากการศึกษาช่างน่าสังเวช การศึกษาที่ไร้ความสามารถเท่ากับโยนทิ้งเปล่าๆ (พิพัฒน์ศรี สวัสดิ์ : ม.ป.ป. : 98)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าแนวความคิดด้านการศึกษาความรู้ความสามารถ เหล่านี้คนไทยเชื้อสายจีนย่อมได้รับอิทธิพลสืบทอดมาจากสังคมจีน และทำให้เขาให้ความสำคัญและนิยมยกย่องมากเช่นกัน

5.3 คำนิยามเกี่ยวกับความเชื่อในเรื่องศาสนาและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ

จากความหมายของนามสกุลของชนกลุ่มนี้ ได้สะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมในเรื่องลัทธิความเชื่อต่างๆ ของชนกลุ่มนี้ใน 2 ลักษณะ คือ 1) ความเชื่อเกี่ยวกับลัทธิต่างๆ และพุทธศาสนา และ 2) ความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์อื่นๆ

5.3.1 ความเชื่อเกี่ยวกับลัทธิต่างๆ และพุทธศาสนา

เมื่อศึกษาลักษณะวัฒนธรรมในด้านสภาพความเป็นอยู่และการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันซึ่งได้แก่สถานที่สำคัญ ที่เป็นศูนย์รวมทางด้านความเชื่อลัทธิและศาสนาต่างๆ ได้แก่ ศาลเจ้า โรงเจ และวัดจีนต่างๆ เป็นต้น ตลอดจนการปฏิบัติตนในพิธีกรรมเนื่องในวันสำคัญในรอบปีต่างๆ ของชุมชนจีนในประเทศไทย จะเห็นได้ว่า ระบบความเชื่อทางศาสนาของคนไทยกลุ่มนี้มีลักษณะของการผสมผสานความเชื่อระหว่างพุทธศาสนา การบูชาบรรพบุรุษ ลัทธิเต๋า ลัทธิขงจื้อและการถือเจ้า (สมบูรณ์ สุขสำราญ 2530:25) กล่าวคือ ในขณะที่คนไทยกลุ่มนี้นิยมไหว้เจ้าและไหว้บรรพบุรุษด้วยเครื่องเช่นไหว้ต่างๆ ก็นิยมทำบุญตักบาตร และให้บุตรชายบวชพระตามแบบไทยไปด้วย ซึ่งชาวจีนแต่เดิมซึ่งเป็นบรรพบุรุษของคนไทยเชื้อสายจีนเหล่านี้มีความเชื่อและถือปฏิบัติตามลัทธิเต๋า ขงจื้อและพุทธศาสนานิกายมหายานหรืออาจารย์วาท ซึ่งมีวิธีแนวทางในการปฏิบัติแตกต่างจากพุทธศาสนานิกายหินยานหรือเถรวาทที่นิยมนับถือและปฏิบัติในประเทศไทย กล่าวคือ ขณะที่คนจีนมีศาลเล็กๆ ภายในบ้านเพื่อบูชากราบไหว้บรรพบุรุษและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ ด้วยเครื่องเช่นต่างๆ เช่น เครื่องคาวหวานผลไม้ต่างๆ และเมื่อเสร็จพิธีก็นำเครื่องเช่นเหล่านั้นมาบริโภค ซึ่งถือว่าจะก่อให้เกิดศิริมงคลแก่ชีวิตและครอบครัว คนไทยกลับมีทั้งพระหรือโตะหมู่บูชาไหว้พระพุทธรูปต่างๆ ทั้งทำบุญตักบาตรเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้บรรพบุรุษหรือขณะที่ชาวจีนมีศาลเจ้าและวัดแบบจีน คนไทยก็มีวัดที่ปฏิบัติแตกต่างกัน และคนไทยนิยมบรรจุอัฐิของบรรพบุรุษไว้ใต้ฐานพระพุทธรูปที่วัดหรือเก็บไว้ที่บ้าน ชาวจีนกลับนิยมฝังศพทำอวงซุ้ยไว้ที่สุสานของแซ่ต่างๆ แต่สภาพการปฏิบัติตนของคนไทยเชื้อสายจีนในชนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดกลับกราบไหว้บูชาทั้งเจ้า บรรพบุรุษ พระพุทธรูป และพระสงฆ์ การทำบุญให้ทาน ก็มีทั้งบริจาคทรัพย์ให้ตามศาลเจ้าหรือมูลนิธิช่วยเหลือคนยากจนต่างๆ ในขณะที่เดียวกันก็ทำบุญตักบาตรทอดกฐินและทอดผ้าป่าบริจาคทรัพย์สร้างโบสถ์วิหารควบคู่ไปด้วยในการปฏิบัติพิธีกรรมเนื่องในวันสำคัญต่างๆ คนไทยกลุ่มนี้มีการปฏิบัติทั้งในพิธีกรรมแบบจีนและแบบไทยร่วมกันไปกล่าวคือ เขายังคงทำพิธีกรรมสำคัญหรือวันสารทต่างๆ เช่นพิธีตรุษจีน

สาธารณชน เช่น แข็งแกร่ง ใฝ่พระจันทร์ และใฝ่เจ้าต่าง ๆ ขณะเดียวกันก็ถือปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีไทยไปด้วย เช่น พิธีขึ้นบ้านใหม่ พิธีอุปสมบท พิธีสงกรานต์ เป็นต้น สำหรับการอุปสมบทนั้นชาวจีนแต่เดิมไม่นิยมให้บุตรชายบวชพระอันถือเป็นการแทนคุณบิดามารดา แต่คนไทยกลุ่มนี้ได้หันมานิยมอนุญาตให้บุตรชายบวชพระตามแบบไทย และในพิธีฝังศพคนไทยกลุ่มนี้ทำพิธีฝังศพทั้งแบบจีนและไทย กล่าวคือบางครอบครัวก็ทำอวงซุ้ยเพื่อเก็บศพผู้เสียชีวิต แต่บางคนก็นิยมประกอบพิธีแบบไทย กล่าวคือมีการเก็บศพและเผาศพแบบไทย ทั้งยังมีแนวโน้มว่าจะนิยมประกอบพิธีแบบไทยมากขึ้นอาจเนื่องมาจากสภาพทางด้านเศรษฐกิจก็ได้เพราะการทำอวงซุ้ยและประกอบพิธีศพแบบจีนต้องสิ้นเปลืองเงินทองเป็นจำนวนมาก ตัวอย่างนามสกุลแสดงความเชื่อเหล่านี้ เช่น กุศลอุภบาล อัมมะประสิทธิ์ บุญสุขศรี โมกขกุล อุเบกขานุกุล ไตรรัตนานุสรณ์ ศีลธรรมวัฒน์ เป็นต้น

5.3.2 ความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์อื่นๆ

ความหมายของนามสกุลของชนกลุ่มนี้ยังสะท้อนให้เห็นค่านิยมเกี่ยวกับความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ ที่ถือว่ามีอำนาจเหนือธรรมชาติอีกด้วย ได้แก่ เทพเจ้าต่างๆ เช่น พระอินทร์ พระพรหม พระคเณศ สวรรค์ เทวดา เป็นต้น เช่นนามสกุล อัมรินทร์วงศ์ นิษณุวงศ์ คิเวช พรหมผดุงชีพ เทวาพิทักษ์สิน เทวประสิทธิ์พร ฤกษ์พรมงคล

สำหรับชื่อเทพเจ้าต่างๆ เช่น พระอินทร์ พระพรหม ฯลฯ ซึ่งเป็นความเชื่อในศาสนาพราหมณ์นั้น ถ้าศึกษาสภาพชีวิตความเป็นอยู่และการปฏิบัติตนเกี่ยวกับความเชื่อในเรื่องศาสนาของชนกลุ่มนี้ จะเห็นได้ว่าคนไทยเชื้อสายจีนไม่ได้มีการยอมรับนับถือหรือปฏิบัติตน เช่นเดียวกับผู้นับถือพราหมณ์ทั่วๆ ไป มีพิธีกรรมของพราหมณ์บางอย่างเท่านั้นซึ่งคนไทยกลุ่มนี้ยอมรับและปฏิบัติ เช่นการบวงสรวง เทวดา เวลามิงานสำคัญๆ เช่นเปิดตึกอาคารห้างร้านใหม่ เป็นต้น แต่ที่มีชื่อเทพต่างๆ ปรากฏในนามสกุลของชนกลุ่มนี้บ้าง คงเป็นเพราะเขาถือว่าคำเหล่านี้มีความไพเราะและการเอ่ยถึงเทพเจ้าหรือนามของพระเจ้าเป็นศิริมงคลฉะนั้นคนไทย

กลุ่มนี้แม้จะไม่ปฏิบัติตนและยอมรับนับถือเทพเจ้าเหล่านี้ เช่นผู้นับถือพราหมณ์ทั่วไป เขาก็ไม่ปฏิเสธเทพเจ้าเหล่านี้ว่ามีความศักดิ์สิทธิ์มีอำนาจเหนือมนุษย์และธรรมชาติอื่นๆ และถือเรื่องนี้เป็นศิริมงคลในชีวิตเช่นกัน

ส่วนความเชื่อเกี่ยวกับนรกสวรรค์นั้น คนไทยกลุ่มนี้มีความเชื่อซึ่งถ่ายทอดมาแต่จีนโบราณแล้ว ในคำคมหรือคำสั่งสอนของจีนมีการเอ่ยถึงสวรรค์หรือฟ้าสวรรค์เปรียบเหมือนเทพเจ้าองค์หนึ่งอยู่ซึ่งเป็นการยอมรับอำนาจของสวรรค์ในการบันดาลสิ่งต่าง ในโลกมนุษย์ได้เช่น สุภาษิตซึ่ง วันทิกฤษ์ (ม.ป.ป. : 31) รวบรวมไว้กล่าวในเรื่องนี้ว่า

- หากปราศจากความช่วยเหลือของสวรรค์ คนไม่อาจเดินไปแม้สักนิ้วเดียว

- สิ่งซึ่งสวรรค์ลิขิต มนุษย์จะขัดไม่ได้

- สวรรค์ผู้ทรงมหิทธานุภาพ ไม่ลำเอียงต่อผู้มีใจขยันหมั่นเพียร

- ทำตามความปรารถนาของสวรรค์จะร่ำรวย ขบถต่อความ

ปรารถนาของสวรรค์จะนิบหนาย

เป็นต้น

5.4 ค่านิยมเกี่ยวกับคุณสมบัตินี้ของคน

ความหมายของนามสกุลของคนไทยกลุ่มนี้ได้สะท้อนให้เห็นค่านิยมเกี่ยวกับเรื่องนี้หลายด้าน ซึ่งเรียงลำดับจากความถี่ของการเกิดจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ คือ เกี่ยวกับความกล้าหาญ ความขยันหมั่นเพียร ความเมตตาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การพูดจา ความซื่อสัตย์ ความกตัญญูรู้คุณ ความมีระเบียบ และความอ่อนน้อมถ่อมตน

5.4.1 ความกล้าหาญ

สังคมคนไทยเชื้อสายจีนนิยมยกย่องความกล้าหาญเช่นเดียวกับสังคมอื่นๆ และถือว่าความกล้าหาญเป็นคุณธรรมที่ควรปฏิบัติแล้วทุกคนควรจะมี เนื่องจากความกล้าหาญจะเป็นรากฐานนำไปสู่ชัยชนะและความสำเร็จดังสุภาษิตที่ว่า

- ความกล้าหาญที่ไร้ความขลาดคือรากฐานแห่งชัยชนะ
(พิพัฒน์ศรี สวัสดิ์: ม.ป.ป. : 46)

- ความสำเร็จคือบุตรของความกล้าหาญ (พิพัฒน์ศรี
สวัสดิ์: ม.ป.ป. : 46) ความกล้าหาญยังช่วยให้ผู้นั้นพ้นภัยและสามารถแก้ปัญหาต่างๆ
ให้หมดสิ้นได้ดังสุภาษิตที่ว่า คนไม่ขลาดเป็นผู้ช่วยตนให้พ้นภัย หรือท่ามกลางเหตุการณ์
ลำบากความกล้าหาญอาจใช้การได้ดีกว่าความอดทน (พิพัฒน์ศรี สวัสดิ์: ม.ป.ป. : 48)
แต่ในขณะเดียวกันต้องมีความกล้าหาญอย่างมีสติและความรอบคอบ ดังสุภาษิตที่ว่า
กล้าหาญโดยไร้สติก็คือสัตว์ป่า (พิพัฒน์ศรี สวัสดิ์: ม.ป.ป. : 50)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าคนไทยกลุ่มนี้ยกย่องความกล้าหาญและถือว่าเป็น
คุณธรรมที่ทุกคนควรปฏิบัติและปรากฏอยู่ในนามสกุลของชนกลุ่มนี้ เช่น อิทธิพล เวช
ศาสตร์ วิริยะ พิชิต สุวรรณ องอาจ สกุล รัตน ฯลฯ

5.4.2 ความขยันหมั่นเพียร

ลักษณะเด่นประจำตัวของคนจีนลักษณะหนึ่งก็คือความขยัน
หมั่นเพียร ชาวจีนได้รับการสั่งสอนให้เป็นคนขยันหมั่นเพียรไม่เกียจคร้านมาแต่เล็ก
แต่น้อย ลักษณะนิสัยแบบนี้ก็ได้ตกทอดมาสู่คนไทยเชื้อสายจีนรุ่นลูกรุ่นหลานของชาวจีน
ที่เป็นบรรพบุรุษด้วย ชาวจีนจะสอนให้ลูกหลานเห็นคุณประโยชน์ของความหมั่นเพียร
ซึ่งศึกษาได้จากสุภาษิตคำสั่งสอนเกี่ยวกับเรื่องนี้ซึ่งมีมากมาย ดังตัวอย่างเช่น ความ
เพียรย่อมมีชัยเสมอ (พิพัฒน์ศรี สวัสดิ์: ม.ป.ป. : 65)

ความอดุสาหะเป็นจิตวิญญาณธุรกิจ เป็นหลักชัยแห่งความ
รุ่งเรือง

ที่ใดมีคนขยันหมั่นเพียร ที่นั่นมีทรัพย์ศฤงคาร เนื่องจาก
มือของเขานำมาซึ่งความร่ำรวย (พิพัฒน์ศรี สวัสดิ์: ม.ป.ป. : 74)

หากอยากได้ความร่ำรวยและชื่อเสียง ก็อย่าให้แสงแดด
ลาดตัวท่านในเตียงนอน (พิพัฒน์ศรี สวัสดิ์: ม.ป.ป. : 76)

นอกจากนี้เขายังสอนให้เห็นโทษของความเกียจคร้านอีกด้วย ดังสุภาษิตที่ว่า

ความเกียจคร้านก่อให้เกิดความทุกข์ยาก

(พินิจน์ศรี สวัสดิ์: ม.ป.ป. : 76)

ความเฉื่อยชาคือมารดาแห่งความยากไร้

(พินิจน์ศรี สวัสดิ์: ม.ป.ป. : 76)

ความเกียจคร้านคือสุสานฝังคนเป็น

(พินิจน์ศรี สวัสดิ์: ม.ป.ป. : 78)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าคุณธรรมที่คนไทยเชื้อสายจีนเหล่านี้ได้รับตกทอดมาจากบรรพบุรุษจีนและยังถือปฏิบัติกันอยู่ก็คือความขยันหมั่นเพียรอุตสาหะ และมีผู้ที่ประสบความสำเร็จในชีวิตและครอบครัวเป็นมหาเศรษฐีที่ทุกคนยกย่องในสังคมไทยที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีนมากมาย ซึ่งความสำเร็จเหล่านี้ล้วนได้มาจากความขยันหมั่นเพียรมีความอุตสาหะทั้งสิ้น เมื่อศึกษาประวัติของตระกูลมหาเศรษฐีใหม่ของไทยในปัจจุบัน เช่น ตระกูลโสภณพานิช เตชะไพบูลย์ พรประภา ฯลฯ ล้วนมีต้นกำเนิดมาจากชาวจีนยากจนที่อพยพมาจากประเทศจีนประเภทเสื้อผืนหมอนใบทั้งสิ้นแต่ด้วยความมุมานะขยันพากเพียรมีความอุตสาหะ เขาจึงประสบความสำเร็จเป็นที่ยกย่องของบุคคลทั่วไปดังเช่นปัจจุบันนี้

ฉะนั้นคุณธรรมเรื่องความขยันหมั่นเพียรอุตสาหะจึงเป็นสิ่งที่คนไทยเชื้อสายจีนยังคงมีและถือปฏิบัติอยู่เป็นประจำ และเราสามารถสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจนดังปรากฏอยู่ใน นามสกุลของคนไทยกลุ่มนี้ เช่น เพียรมานะ มหาวิริยะ อุสาหะกิจอำนวย หมั่นคำประเสริฐ นิริยะกิตติกร วิริยะกิจโกศล มานะโรจนานนท์ เป็นต้น

5.4.3 ความเมตตาการุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

ดังได้ทราบแล้วว่าคนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้นับถือศาสนาพุทธและลัทธิศาสนาแบบจีน เช่น ลัทธิเต๋า ฯลฯ ซึ่งทั้งพุทธศาสนาและลัทธิเต๋า ล้วนสอนให้คนมีความเมตตาการุณาซึ่งกันและกันโดยเฉพาะลัทธิเต๋า เล่าจื้อเน้นให้ผู้ปฏิบัติเต๋าต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัดในคุณธรรมข้อนี้และยังสอนให้ใช้ความเมตตาตอบแทน

ความซังอีกด้วย (ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์: 2530: 10) ดังนั้นคุณธรรมข้อนี้จึงเป็นหลักปฏิบัติสำคัญในชีวิตความเป็นอยู่ของชนกลุ่มนี้ ซึ่งเราสามารถสังเกตเห็นได้จากการปฏิบัติตนของชนกลุ่มนี้ ดังจะเห็นได้ว่าคนไทยกลุ่มนี้มักจะบริจาคทรัพย์ของมีค่าให้ตามศาลเจ้าโรงเจมูลนิธิช่วยเหลือสังคมหรือทำบุญทำทานตามประเพณีต่างๆ และพิธีกรรมที่แสดงให้เห็นในเรื่องการแสดงความเมตตาเอื้อเฟื้อต่อเพื่อนมนุษย์ของกลุ่มชนนี้ ก็คือพิธีทิ้งกระดาษซึ่งถือปฏิบัติเมื่อทำพิธีงเต็กหรือพิธีในเทศกาลกินเจซึ่งเป็นพิธีที่พวกคนไทยกลุ่มนี้ถือว่าเป็นการจำเริญเมตตาธรรมแก่ดวงวิญญาณด้วยการเอาสิ่งของต่างๆ ของผู้ตาย เช่น เสื้อและของใช้ที่จำเป็นต่าง ๆ มาแจกจ่ายเป็นทานแก่ผู้ยากจน และพิธีประกอบเมตตาธรรมนี้กำหนดทำกันในวันเพ็ญขึ้น 15 ค่ำ เดือน 7 ตามปฏิทินจันทรคติจีนเป็นประจำทุกปี

ประยงค์ อนันตวงศ์ (2525: 51) กล่าวว่าในวันที่ทำพิธีทิ้งกระดาษนี้จะมีการเชิญเจ้าพ่อ เจ้าแม่ และเจ้าปู่ที่มาจากที่ต่างๆ มายังโรงพิธีจากนั้นก็ไปเชิญเจ้าพ่อหลักเมือง โดยเฉพาะพระวิษณุที่หลักเมืองที่ถือว่าเป็นเจ้าแห่งเทพยดาทั้งหลายทั้งนี้โดยมิได้เชิญเทวรูปที่มีอยู่ที่ศาลเพียงแต่เชิญกระดาษรูปไปเท่านั้น ซึ่งเป็นการเชิญมาเป็นประธานในโรงพิธีทิ้งกระดาษ และในการเชิญกระดาษรูปจากศาลเจ้าไปนี้ จะมีขบวนแห่ซึ่งจัดประดับธงทิวสวยงามเพื่อประกวดประชันกันทุกครั้ง พร้อมกับมีดนตรีประโคมเป็นที่สนุกสนานครื้น เมื่อไปถึงโรงพิธีแล้วก็เตรียมการที่จะทำพิธีทิ้งกระดาษต่อไป ซึ่งการทิ้งกระดาษแบ่งออกได้ 2 อย่าง อย่างหนึ่งคือการทิ้งกระดาษฟ้า ซึ่งกระทำโดยจัดสิ่งของที่แข่ไว้บนที่สูงแล้วโยนทิ้งสิ่งของบางอย่างลงมาบ้าง โยนทิ้งไม้ตีวมีเบอร์บ้าง อีกอย่างหนึ่งคือการทิ้งกระดาษดิน เป็นการทำภายหลังต่อจากทิ้งกระดาษฟ้าแล้ว 10 วันกระทำโดยจัดสิ่งของวางทิ้งไว้บนดินเพื่อเป็นการทิ้งให้พวกภูตผีปิศาจทั้งหลาย ด้วยเหตุนี้ในการทิ้งกระดาษทุกปีจึงมีมนุษย์กลายเป็นพวกผีปิศาจและพวกเปรตมากอดรับส่วนบุญกันทีละมากๆ เมื่องานพิธีทิ้งกระดาษได้กระทำเสร็จสิ้นลงแล้วทั้งสองอย่าง ก็จะมีการเชิญกระดาษรูปกลับคืนไปยังศาลเจ้าแต่ละแห่งที่ได้ไปเชิญเอามาและในการเชิญกระดาษรูปกลับคืนนี้จะมีมโหรีสวดลงเพื่อให้งานนั้นครื้นครื้นยิ่งขึ้น เช่นมีฆ้องหลายโรงประชันกัน มีการเล่นสิงห์โต และ

ออกร้าน เป็นต้น และนั่นในพิธีที่กระจายนี้จึงมีผู้คนไปร่วมงานเป็นจำนวนมาก และผู้ไปร่วมพิธีก็มีหลายประเภท ที่ตั้งใจรับของแจกอย่างเดียวกันก็มีการไปชมการกระทำพิธี หรืออาจมีทั้งไปรับของแจกและชมพิธีตลอดจนมหรสป การแสดงต่างๆ ก็มี จึงนับได้ว่างานพิธีที่กระจายนี้เป็นงานกุศลสงเคราะห์ หรือเมตตา บันเทิงโดยแท้

ดังนั้นคุณธรรมข้อนี้ก็จะยังคงถือปฏิบัติในการดำเนินชีวิตในหมู่ชนกลุ่มนี้ตลอดไป และปรากฏให้เห็นในนามสกุลของชนกลุ่มนี้ เช่น กรุณา กานต์ เมตตา วิริยะ นิภา การุณ วงศ์ วิเศษ พงศ์อารีย์ ฯลฯ

5.4.4 การพูดจา

คนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้ ได้รับการสั่งสอนให้เห็นความสำคัญเกี่ยวกับการพูดจาการใช้ถ้อยคำจากชาวจีนบรรพบุรุษและจากสังคมไทยอยู่มากทีเดียว และนั่นจึงปรากฏว่าความหมายของนามสกุลของชนกลุ่มนี้สะท้อนให้เห็นในเรื่องนี้ เช่น พจน สุวรรณ วัจน วัฒน์ วาจา งาม เลิศ วาทิน พงศ์ สุวรรณ ฯลฯ ชาวจีนมักมีคำพูดที่กินใจ คำคมที่ไพเราะมากมายเพื่อใช้สอนลูกหลานและเป็นคติเตือนใจ ชาวจีนถือว่าคำพูดเป็นหน้าต่างของหัวใจ ดังภาษิตที่ว่า ถ้อยคำเป็นน้ำเสียงของหัวใจ เมื่อพูดสิ่งใดแล้วไม่สามารถจะกลับคำพูดได้ ดังภาษิตที่ตัดมาจากหนังสือสุภาษิต

- เมื่อคำหลุดจากริมฝีปาก ม้าที่เร็วที่สุดก็ไม่ตามทัน

(วันทิพย์: ม.ป.ป.)

- การพูดจาหรือเท้านั้นง่าย แต่การเรียกกลับคืนนั้น

ยาก (ประยงค์ อนันทวงศ์: 2525)

ทั้งคำพูดยังมีอิทธิพลอาจก่อให้เกิดทั้งคุณและโทษได้ ดังภาษิตที่ว่า

- ลิ่นคือดาบที่ฆ่าคน แม้จะไม่ทำให้เลือดออก

(ประยงค์ อนันทวงศ์: 2525)

- คำที่แสดงความเมตตาคำหนึ่ง ทำให้คนอบอุ่นไปได้

สามฤดูหนาว (วันทิพย์: ม.ป.ป.: 95)

- ความเข้าใจผิดล้วนมาจากการเปิดปากกว้างเกินไป
(ประยงค์ อนันทวงศ์: 2525)
นอกจากนี้วิธีการพูดก็มีความสำคัญ ต้องรู้จักวิธีการพูดที่ดี เช่นพูดเบา ๆ และเริ่มพูด
อย่างเนิบนาบ

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสังคมไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้ก็ให้ความสำคัญต่อการพูดจากตั้งได้กล่าวมาแล้วเช่นกัน

5.4.5 ความซื่อสัตย์สุจริตยติธรรม

เมื่อเอ่ยถึงเป่าขู่จีน ไม่เฉพาะชาวจีนเท่านั้นคนทั่วโลกต่างทราบกันดีแล้วว่าเป็นบุคคลที่ดีเป็นสัญลักษณ์ของความซื่อสัตย์สุจริต เป็นตัวอย่างที่ทุกคนควรเอาเป็นแบบอย่าง ฉะนั้นคุณธรรมข้อนี้จึงปรากฏอยู่ในสังคมคนไทยเชื้อสายจีนและสะท้อนให้เห็นในนามสกุลของชนกลุ่มนี้ เช่น ยติธรรม ชื่อตรงมณี สุจริต วิริยะกุล ชื่อสัตย์พาณิชย์ ยติธรรมวรบาท ตรงสุขจิตวงศ์ ฯลฯ หลักคำสอนที่สำคัญของขงจื้อ ซึ่งสอนให้มีความซื่อสัตย์ (ยื่น-Jem) มีผู้กล่าวว่า "ขงจื้อสอนสี่อย่างคือ ความเป็นผู้มีวัฒนธรรม ความเป็นผู้รู้จักวางตนตามฐานะ ความเป็นผู้ซื่อสัตย์ และความจริงใจต่อกัน" ดังนั้นคุณธรรมเรื่องความซื่อสัตย์ จึงได้รับการสั่งสอนให้ถือปฏิบัติมานานแล้ว สังคมชาวจีนถือความซื่อสัตย์เป็นเรื่องใหญ่ และความคิดเหล่านี้ก็ได้ตกทอดมาสู่ลูกหลานซึ่งก็คือกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้ คนไทยกลุ่มนี้ถือการปฏิบัติต่อคนอื่นด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งแสดงให้เห็นหลายสิ่งหลายอย่าง ตัวอย่างเช่น ในการทำการค้าต่อกัน เมื่อมีการสั่งสินค้าหรือซื้อขายต่อกัน คนส่วนใหญ่ยังคงติดต่อกันด้วยปากเปล่าไม่ต้องมีการทำสัญญาต่อกัน ก็เพราะเชื่อในความซื่อสัตย์ต่อกันเป็นต้น

มีสุภาษิตจีนมากมายที่กล่าวสอนเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ ตัวอย่างเช่น

- ไม่มีมรดกใดล้ำค่า เท่ากับความซื่อสัตย์

(พินันศรี สวัสดิ์: ม.ป.ป. : 31)

- ความซื่อสัตย์มากเกินไป ไม่เคยทำร้ายคน

(นิพนธ์ศรี สวัสดิ์: ม.ป.ป.: 32)

- คนที่สูญเสียความซื่อสัตย์ยอมไม่มีสิ่งอื่นใดให้เสียอีก

(นิพนธ์ศรี สวัสดิ์: ม.ป.ป.: 32)

- คนที่ซื่อสัตย์ยอมไม่หว่านเกรงแสงสว่างหรือความมืด

(นิพนธ์ศรี สวัสดิ์: ม.ป.ป.: 32)

ดังนั้นคุณธรรมเรื่องความซื่อสัตย์จึงเป็นคุณธรรมข้อหนึ่งที่จะปรากฏให้เห็นในกลุ่มชนคนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้

5.4.6 ความกตัญญูรู้คุณ

มีสุภาษิตจีนกล่าวไว้ว่า "ความกตัญญู" "ความอดสาหะ" "อิโหลสิกรรม" สามสิ่งนี้เข้ามาซึ่งศิริมงคล 為人有三祥, 曰孝致祥, 曰勤致祥, 曰恕致祥 (เจลิยว เอี่ยมตระกูล: 2525: 16) จะเห็นได้ว่าคุณธรรมในเรื่องความกตัญญูรู้คุณคนนั้น เป็นคุณธรรมที่ชาวจีนยกย่องเป็นอย่างมาก ลูกหลานจีนล้วนได้รับคำสั่งสอนให้มีความกตัญญูรู้คุณคนโดยเฉพาะอย่างยิ่งคือบรรพบุรุษผู้ให้กำเนิดถึงถือได้ว่าเป็นผู้มีบุญคุณสูงสุดต้องให้ความเคารพยกย่อง เชื้อพ้อง แสดงความกตัญญูรู้คุณและทดแทนบุญคุณอย่างไม่มีวันจบสิ้นเขาถือว่าผู้ให้กำเนิดไม่ว่าจะเป็นพ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย เป็นบุคคลที่มีค่า ดังภาษิตที่ว่า "บ้านใดมีปู่ย่า ตายายบ้านนั้นก็เหมือนมีเพชรนิลจินดา" การแสดงความกตัญญูมี 3 แบบ ได้แก่ ความรู้สึกในจิตใจ การแสดงออกในคำพูดและการให้ตอบแทน

ในเรื่องความกตัญญูต่อบรรพบุรุษและผู้มีคุณนั้น นับว่าสังคมของคนไทยเชื้อสายจีนได้รับอิทธิพลและคำสั่งสอนจากลัทธิขงจื้อเป็นอย่างมากเขาถือเรื่องการแสดงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษเป็นเรื่องสำคัญมาก และการแสดงความกตัญญูที่นิยมถือปฏิบัติกันในหมู่คนไทยกลุ่มนี้ที่เห็นได้อย่างชัดเจนก็คือ พิธีการเช่นไหว้บรรพบุรุษเนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ ในรอบปีเช่นวันตรุษจีน วันสารทจีน วันเซ็งเม้ง หรือวันสำคัญอื่น ๆ เป็นต้น นอกจากนี้เราจะพบว่าเมื่อมีผู้ใดเสียชีวิตลงและเมื่อ

ประกอบพิธีงานศพ มักจะมีพิธีแสดงถึงความกตัญญูต่อดวงวิญญาณของบรรพบุรุษ โดยการช่วยนำดวงวิญญาณของท่านเหล่านั้นไปสู่สวรรค์ และมีความสบายในสัมปรายภพ คนไทยกลุ่มนี้มักจะทำพิธีงเต็กให้กับบรรพบุรุษผู้ล่วงลับไปแล้วทั้งลูกหลาน จำเป็นต้องไว้ทุกข์เพื่อเป็นการแสดงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ ซึ่งตามลัทธิขงจื้อกำหนดให้ไว้ทุกข์เป็นเวลาถึง 3 ปี โดยให้เหตุผลว่า ลูกหลานจำเป็นต้องไว้ทุกข์ให้แก่ผู้ตาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งบรรพบุรุษของตนเป็นเวลา 3 ปี เพราะมนุษย์ทุกคนที่เกิดมาจะไม่สามารถช่วยตนเองได้เลยจนกว่าจะอายุ 3 ขวบไปแล้วเป็นอย่างเร็ว การไว้ทุกข์ให้แก่บรรพบุรุษของตนเป็นเวลา 3 ปี (มาลี ศรีเพชรภูมิ: 2526: 229) จึงเป็นการแสดงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษของตน และนี่คือเหตุผลที่ว่า การไว้ทุกข์ 3 ปี จึงเป็นสิ่งสากลที่นิยมทำกันทั่วโลก

นอกจากคำสอนของขงจื้อที่เน้นให้ทุกคนมีความกตัญญูแล้ว ยังมีภัชิตจีนอีกมากมายที่สอนให้คนมีความกตัญญูรู้คุณคนดังตัวอย่างเช่น

- ความกตัญญูรู้คุณคนทำให้โลกและสวรรค์เคลื่อนที่ต่อไป (ประยงค์ อนันทวงศ์: 2526: 166)
- กตัญญูเป็นเครื่องแสดงจิตใจอันประเสริฐ (พิพัฒนศรี สวัสดิ์: ม.ป.ป.: 90)
- เมื่อผู้อื่นกรุณาท่านจงจดจำไว้ เมื่อท่านกรุณาผู้อื่นจงลืมเสีย (พิพัฒนศรี สวัสดิ์: ม.ป.ป.: 92)

ดังนั้นคนไทยเชื้อสายจีนยังคงถือคุณธรรม เรื่องความกตัญญูนี้เป็นเรื่องสำคัญและยังคงปฏิบัติในวิถีชีวิตอยู่ซึ่งสะท้อนให้เห็นจากนามสกุลของเขา และวัฒนธรรมอื่นๆ ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น แต่ถ้าพิจารณาจากความถี่ที่เกิดในนามสกุลจะเห็นได้ว่า คนไทยเชื้อสายจีนปัจจุบันไม่ให้ความสนใจและความสำคัญต่อการปฏิบัติในเรื่องนี้มากนัก เช่นบรรพชนรุ่นก่อนๆ มา เพราะปรากฏว่ามีจำนวนนามสกุลไม่มากนักที่มีความหมายถึงเรื่องนี้ เช่น ภักดี มาตุภูมิ อันภักดี กุล กตัญญู เกิดผล ฯลฯ ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าเสียดายอย่างยิ่ง เพราะคุณธรรมข้อนี้นอกจากจะส่งผลเป็นมงคลแก่ตนเองแล้วยังก่อให้เกิดความสงบสุขในครอบครัวและสังคมอีกด้วย

5.4.7 ความมีระเบียบวินัย

คุณธรรมเรื่องความมีระเบียบวินัยซึ่งสะท้อนให้เห็นจากนามสกุลของคนไทยกลุ่มนี้ พบว่ามีนามสกุลไม่มากนักที่มีความหมายถึงระเบียบวินัย ซึ่งอาจจะแสดงให้เห็นได้ว่าคนไทยกลุ่มนี้ไม่ค่อยให้ความสำคัญในเรื่องนี้มากนัก ทั้งๆ ที่คนจีนบรรพบุรุษดั้งเดิมเป็นผู้ที่เคร่งครัดต่อการมีระเบียบวินัยเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะลัทธิขงจื้อเคร่งครัดต่อเรื่องการปฏิบัติตนอย่างมีระเบียบวินัย ถูกต้องตามจารีตประเพณีมาก เพราะขงจื้อถือว่าการที่สังคมจะอยู่ได้อย่างเป็นสุขคนในสังคมต้องรักษาจารีตประเพณีของสังคมไว้โดยถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ขงจื้อกล่าวถึงจารีตประเพณี (หลี่) กับการจัดระเบียบสังคมไว้ว่า "หลี่ คือ ความสำคัญสูงสุดในการจัดระเบียบและวางกฎเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ ความสัมพันธ์ดังกล่าวมี 5 คือ ระหว่างผู้ปกครองและพลเมือง 1 ระหว่างพ่อกับลูก 1 ระหว่างสามีภรรยา 1 ระหว่างพี่กับน้อง 1 ระหว่างเพื่อนกับเพื่อน 1..." (มาลี ศรีเพชรภูมิ: 2526: 22) ฉะนั้นเรื่องระเบียบวินัยนี้ลูกหลานจีนต่างได้รับการสั่งสอนสืบทอดต่อกันมาเป็นเวลานานแล้ว ดังสะท้อนให้เห็นจากความหมายของนามสกุลที่ไม่มากนัก เช่น ความหมายของนามสกุลมีปรากฏในความถี่ที่ต่ำมาก เช่น เนติโกวิท วินัยธรรม ระเบียบการดี ตันติพรหมเมฆ ฯลฯ

5.4.8 ความอ่อนน้อมถ่อมตน

มีนามสกุลไม่มากนักที่มีความหมายเกี่ยวกับความอ่อนน้อมถ่อมตน ซึ่งสะท้อนให้เห็นได้ว่าชาวไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้ไม่ให้ความสำคัญและถือปฏิบัติเรื่องนี้อย่างเคร่งครัดเช่นเดียวกับบรรพบุรุษชาวจีน เราต่างยอมรับว่าลักษณะเด่นของชาวจีนลักษณะหนึ่ง คือ ชาวจีนมักมีความอ่อนน้อมถ่อมตน ดังที่ เกียรติศักดิ์ มั่นศรี (2519: 3) กล่าวว่า "...เพราะชาวจีนมีคุณลักษณะประจำตัวที่คนไทยพอใจคืออ่อนน้อมถ่อมตัว ไม่เย่อหยิ่งสามารถปรับตัวให้เข้ากับคนไทยได้ง่าย..." ซึ่งลักษณะความอ่อนน้อมถ่อมตัวของชาวจีนนี้คงได้รับอิทธิพลจากคำสอนในลัทธิเต๋า ซึ่งสอนให้คนมีความอ่อนน้อมถ่อมตนไม่ทำตัวเด่นจนเกินไป (ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์:

2529:10) และคำสอนและคำคมต่างๆ ล้วนมีกล่าวถึงเรื่องความอ่อนน้อมต่อมตน
อยู่มาก เช่นสุภาษิต ซึ่งพินธุศรี สวัสดิ์ (ม.ป.ป.: 36-37) รวบรวมไว้กล่าวว่า

- ความอ่อนน้อมเป็นบ่อมปรากฏแห่งความงามแลคุณ
ความดี
- ไร้ความต่อมตน ความสวยงามก็หมดราศี สติปัญญาที่
น่ารังเกียจ

แต่เมื่อพิจารณาจากความถี่ในการเกิดความหมายของ
นามสกุลของคนไทยกลุ่มนี้ สะท้อนให้เห็นว่า เขาไม่ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้เท่าใดนัก
นามสกุลที่มีความหมายนี้ปรากฏ เช่น วันทนีย์ เจียมใจบุญ เสงี่ยมจิตต์เกษม
อัญชลีขจรโรจน์โรจน์ ฯลฯ

5.4.9 มิตรภาพ

ความหมายเกี่ยวกับมิตรภาพปรากฏให้เห็นอยู่บ้างใน
นามสกุลของคนกลุ่มนี้ เช่น ปฎิคม มิตรสันติ ไมตรีบริรักษ์ ภราดรบัญชา
พัลลภวิเศษพงษ์ มิตรสัมพันธ์สุข แสดงว่าคนไทยกลุ่มนี้ก็ถือเรื่องมิตรภาพหรือการ
คบมิตรเป็นเรื่องสำคัญและเป็นมงคลแก่ชีวิต แม้แต่ขงจื้อก็นำคำสอนเกี่ยวกับ
ประพฤติปฏิบัติระหว่างเพื่อนกับเพื่อนหรือการคบมิตร โดยเน้นให้ผู้ปฏิบัติยึดหลักการ
เอาใจเขามาใส่ใจเราโดยไม่มีความลำเอียงและซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น มีภษิต
จีนมากมายที่กล่าวถึงมิตรภาพและคุณค่าของการมีมิตร และวิธีคบมิตร เช่น

- เพื่อนบ้านที่ดี เหมือนพบขุมทรัพย์ (ประยงค์
อนันทวงศ์: 2525: 124)
- ถ้าเพื่อนมีศรัทธาต่อกัน ชีวิตหรือความตายก็ไม่มีผลสำคัญ
(วันทิพย์: ม.ป.ป.: 109)
- เมื่อเป็นเพื่อนแท้ แม้แต่น้ำยังหวาน
(ประยงค์ อนันทวงศ์: 2525: 124)

- เพื่อถนอมน้ำใจเพื่อน ให้ซ่อนความขุ่นข้องไว้ในใจ
(ประยงค์ อนันทวงศ์: 2525: 124)
- ชนะใจเพื่อนสักคนหนึ่งปีแสนยาก หากเสียเพื่อน
สักคนง่ายภายในชั่วโมงเดียว (วันทิพย์: ม.ป.ป.: 113)

5.5 ค่านิยมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ

นามสกุลของชนกลุ่มนี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะการประกอบอาชีพต่าง ๆ หลายอาชีพด้วยกันได้แก่ ทหาร เกษตรกรรม ช่างต่าง ๆ แพทย์ เภสัช และอาชีพเกี่ยวกับการค้าและธุรกิจต่าง ๆ และเมื่อพิจารณาจากความถี่ในการเกิดแต่ละความหมาย จะพบว่าอาชีพที่สำคัญที่สุดได้แก่ อาชีพการค้าและธุรกิจเกี่ยวกับการค้าต่าง ๆ และเมื่อศึกษาเกี่ยวกับประวัติและการค้าการประกอบอาชีพ ชาวไทยกลุ่มนี้ได้ดำเนินชีวิตด้วยการประกอบอาชีพเกี่ยวกับการค้าและธุรกิจเกี่ยวกับการค้าในประเทศไทยมานาน ตั้งแต่เริ่มอพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยแล้ว จนเป็นที่รู้กันดีในหมู่คนไทยว่า ชาวจีนเหล่านี้มีความชำนาญและค้าขายเก่งมาก ซึ่งจะเห็นได้จากประวัติศาสตร์ไทยแต่โบราณแล้ว เมื่อประเทศไทยต้องทำการค้าขายติดต่อกับนานาประเทศ พระมหากษัตริย์ไทยจะทรงโปรดเกล้าฯ ให้ชาวจีนที่เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารเป็นผู้ดำเนินการเกือบทั้งสิ้น มีชาวจีนที่ได้ปฏิบัติภารกิจจนเป็นที่พอพระราชหฤทัย และโปรดเกล้าพระราชทานยศถาบรรดาศักดิ์ปูนบำเหน็จให้มากมายดังที่ทราบกันแล้ว แม้ในปัจจุบันนี้ จะเห็นได้ว่าทั่วทุกแห่งที่เป็นย่านการค้าและชุมชน แม้เพียงขนาดเล็ก แต่ถ้ามีความหนาแน่นพอจะประกอบการค้าได้แล้วจะเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของคนไทยกลุ่มนี้ ซึ่งล้วนแต่ประกอบอาชีพทางการค้าและธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการค้าทั้งสิ้น และผู้ที่คุมอำนาจด้านเศรษฐกิจและการค้าที่สำคัญของประเทศในปัจจุบัน ก็ล้วนเป็นคนไทยเชื้อสายจีนเป็นส่วนใหญ่ เพื่อรักษาผลประโยชน์ทางการค้าของตน และส่งเสริมให้ประสบผลสำเร็จและมีความเจริญทางด้านการค้าและธุรกิจยิ่งขึ้น ชาวไทยกลุ่มนี้จึงได้มีการจัดตั้งสมาคมอาชีพและธุรกิจขึ้นมากมายหลายสมาคม และสมาคมที่สำคัญและรู้จักกันดีก็คือ หอการค้าจีน หรือที่มีชื่อเดิมว่าสมาคม

พาณิชย์จีน สมาคมนี้อาจถือว่าเป็นองค์การที่มีอิทธิพลมากที่สุดในประเทศไทยก็ว่าได้ ประกอบด้วยสมาชิกจำนวนมาก เปิดรับสมาชิกผู้ประกอบการค้าที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีนทุกภาษา ตั้งแต่เอกชนที่มีการค้าขนาดเล็กจนถึงขนาดใหญ่ที่ร่ำรวยมาก สมาคมนี้อาจทำหน้าที่ส่งเสริม งานค้าขายและธุรกิจอื่น ๆ ตลอดจนรักษาผลประโยชน์ของคนไทยกลุ่มนี้ทุกด้าน ดังนั้นเราจึงพบนามสกุลของชนกลุ่มนี้เป็นจำนวนมากมักมีคำและความหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบการค้าและธุรกิจปะปนอยู่ในนามสกุลมากมาย (ดูในบทที่ 4) มีชื่ออาชีพอื่น ๆ ปะปนอยู่เพียงเล็กน้อยเท่านั้น เช่น วานิชสมบัติ ไวทยะพานิช ไวศยศิริกุล วิกรัยเจริญ พาณิชย์ประดับเกสร เวลสะประวีณวงศ์ วนิชัญญาทรัพย์ เป็นต้น

5.6 ค่านิยมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ภายในครอบครัว

ผลการวิเคราะห์ทางความหมายในบทที่ 4 สะท้อนให้เห็นได้ว่า เรื่องครอบครัววงศ์ตระกูลมีความสำคัญต่อชาวไทยกลุ่มนี้มาก ด้วยปรากฏความหมายเกี่ยวกับวงศ์ตระกูลเป็นจำนวนมาก ทั้งถ้าพิจารณาจากการตั้งนามสกุลของชนกลุ่มนี้ ยิ่งเห็นได้อย่างชัดเจนชาวไทยกลุ่มนี้ได้รับคำสั่งสอนและคติความเชื่อให้เห็นความสำคัญของครอบครัว เครือญาติภายในครอบครัวมาแต่บรรพบุรุษแล้ว เรื่องนี้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนจากการปฏิบัติตนต่อบุคคลรอบข้าง จะเห็นได้ว่าแต่เดิมชาวไทยกลุ่มนี้และบรรพบุรุษชาวจีนจะถือว่าคนที่มีแซ่เดียวกันเป็นพี่น้องกัน เขาจะไม่แต่งงานในหมู่คนแซ่เดียวกัน มีอะไรเดือดเนื้อร้อนใจ ก็จะเต็มใจช่วยเหลือกัน ถึงขนาดมีการตั้งสมาคมแซ่เดียวกันมากมายในประเทศไทย ด้วยมีจุดประสงค์เพื่อส่งเสริมช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ในเรื่องความสัมพันธ์ภายในครอบครัวนั้นจึงมีความสำคัญและเป็นลักษณะเด่นประจำกลุ่มชนนี้ ชาวไทยกลุ่มนี้ถือระบบอาวุโสเป็นสำคัญ ซึ่งความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องนี้ได้รับอิทธิพลจากลัทธิขงจื้อเป็นอย่างมาก ขงจื้อเน้นให้ชาวจีนเคารพในบรรพบุรุษถือเป็นหน้าที่ของลูกหลานต้องแสดงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษทั้งเมื่อยังมีชีวิตอยู่โดยแสดงความเคารพเชื่อฟัง ปรนนิบัติอนุเคราะห์บรรพบุรุษทุกคนอย่างจริง

ใจ ครอบครัวใดมีบรรพบุรุษยังมีชีวิตอยู่เปรียบเสมือนมีของมีค่าอยู่ในครอบครัว (ดูเรื่องความกตัญญู) และเมื่อท่านเหล่านั้นเสียชีวิตก็ต้องแสดงความกตัญญู เช่น การไว้ทุกข์ ประกอบพิธีเช่นไหว้ในวันสำคัญต่าง ๆ เป็นต้น ฉะนั้นจะเห็นได้ว่าในนามสกุลของชนกลุ่มนี้ จึงปรากฏความหมายถึงบรรพบุรุษ เช่นพ่อ แม่ ปู่ ย่า ฯลฯ อยู่ในนามสกุลเป็นจำนวนมาก เช่น ชนกติ ชนกศิริ โอรสไตรรัตน์ มาตานุสรณ์ ญาติอุปถัมภ์ ปूरักษา มารดาพิทักษ์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังปรากฏความหมายถึงบุตรทั้งที่เป็นลูกชายและลูกสาวในนามสกุลอีกด้วย ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าสังคมชาวจีนแต่เดิมนิยมยกย่องบุตรชายเป็นอย่างมาก ดังภาษิตที่ว่า "ลูกชายโง่ ยังดีกว่าลูกสาวฉลาด" เป็นต้น นอกจากนี้ยังถือว่าการมีลูกสาวเหมือนมีลี้มอยู่หน้าบ้าน เหตุที่ชาวจีนไม่ให้ความสำคัญและยกย่องลูกสาว เพราะถือว่าไม่นานลูกสาวก็จะแต่งงานไปใช้แ่ของผู้อื่น ไปเป็นสมบัติของครอบครัวอื่น ฉะนั้นลูกสาวจึงเป็นบุคคลที่ไม่มีสิทธิไม่มีเสียงในครอบครัวจีนแต่โบราณ แต่ในนามสกุลกลับปรากฏความหมายถึงลูกสาว เช่น ธิดารัตน์สกุล ยวดีนกุล เป็นต้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคติความเชื่อเกี่ยวกับบุตรสาวเปลี่ยนไปแล้ว จึงนำความหมายนี้มาเป็นนามสกุล และถ้าศึกษาสภาพสังคมในปัจจุบันของคนไทยกลุ่มนี้ จะพบว่าคนไทยกลุ่มนี้ให้ความสำคัญชมชอบยกย่องบุตรสาวเช่นเดียวกับบุตรชาย จะเห็นได้ว่าไม่ว่าบุตรสาวหรือบุตรชายต่างได้รับสิทธิต่าง ๆ เท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นทรัพย์สินมรดกหรือการศึกษา เป็นต้น ดังเช่น สมบูรณ์ สุขสำราญ (2530: 45) กล่าวว่า "...เมื่อศาสนาขงจื้อเสื่อมลง โดยกลืนกลายเป็นกับความเชื่อทางพุทธศาสนานิกายหินยาน หรือเถรวาท ทำให้ชาวจีนรุ่นใหม่ ไม่ค่อยเคร่งครัดในระบบอาวุโสดังจะเห็นได้จาก บุตรชายมีความเสมอภาคกับบุตรสาวไม่ว่าจะด้วยการอบรมเลี้ยงดู การให้การศึกษา การรับมรดก และอื่น ๆ ..."

ฉะนั้นจะเห็นได้ว่าจากนามสกุลของชนกลุ่มนี้ได้สะท้อนให้เห็นเรื่องความสัมพันธ์ภายในครอบครัวอย่างเห็นได้ชัดทีเดียวว่า แม้ชาวไทยกลุ่มนี้จะยังคงถือระบบอาวุโส แต่ก็มีหลายสิ่งหลายอย่างที่เปลี่ยนไปและเป็นเอกลักษณ์ของชนในกลุ่มเอง

จากการศึกษาความหมายของนามสกุลของชนกลุ่มนี้ทำให้เราทราบถึงลักษณะความเชื่อค่านิยมของชนกลุ่มนี้ได้เป็นอย่างดี ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่ง

จะเห็นได้ว่าคนไทยเชื้อสายจีนเหล่านี้จะมีลักษณะค่านิยมที่เรียกว่าจะเป็นจีนก็ไม่ใช้ไทยก็ไม่เชิง กล่าวคือมีลักษณะค่านิยมผสมระหว่างค่านิยมแบบจีนบางอย่างและค่านิยมแบบไทยบางอย่างเท่านั้น และค่านิยมที่เด่นชัดที่คนไทยกลุ่มนี้ยกย่องชื่นชมมากที่สุดคือค่านิยมเกี่ยวกับสิ่งที่เขาปรารถนาอยากจะได้อยากจะมีในชีวิตตนเองและครอบครัววงศ์ตระกูลโดยเฉพาะอย่างยิ่งคือความมั่งคั่งร่ำรวยและความเจริญรุ่งเรือง ศิริมงคลต่างๆ ตลอดจนความมั่นคงยืนยาวสถาพร อำนาจศถาบรรดาศักดิ์ ความสำเร็จ ความสุข และเกียรติยศชื่อเสียงต่างๆ สำหรับค่านิยมเกี่ยวกับความเชื่อต่างๆ จะเห็นได้ว่าชาวไทยกลุ่มนี้จะมีความเชื่อและการปฏิบัติเกี่ยวกับความเชื่อเหล่านั้น เป็นแบบผสมระหว่างชาวจีนและชาวไทย กล่าวคือเขายังคงนับถือเคารพบูชาบรรพบุรุษ เช่นไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ถือเจ้าต่างๆ แต่ขณะเดียวกันก็มีความเชื่อและปฏิบัติตามแบบชาวพุทธแบบเถรวาทแบบไทยด้วย โดยเชื่อเรื่องบาปบุญคุณโทษ เขาจะทำบุญแบบไทย บวชพระแบบไทย หรือทำพิธีศพแบบไทย ควบคู่ไปกับลัทธิประเพณีจีนแบบเดิมด้วย ส่วนความนิยมเกี่ยวกับระบบครอบครัว จากนามสกุลสะท้อนให้เห็นได้ว่าสังคมของคนไทยกลุ่มนี้เปลี่ยนไปจากสังคมเดิมแล้ว เขายอมรับประชาธิปไตยภายในครอบครัว ลูกไม่ว่าจะเป็นหญิงหรือชายต่างมีฐานะ และสิทธิเท่าเทียมกันซึ่งต่างจากเดิม ซึ่งนิยมยกย่องลูกชายและจะกดขี่ไม่ให้สิทธิกับลูกสาว เป็นต้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย